

Udskriftsdato: 2. januar 2026

VEJ nr 9390 af 01/02/2023 (Gældende)

Vejledning om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer (tilsagnstype 66 og 67)

Ministerium: Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Journalnummer: 23-23261-000001

Vejledning om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer (tilsagnstype 66 og 67)

Vejledning om tilskud til Pleje af græs- og naturarealer (tilsagnstype 66 og 67)

Denne vejledning er udarbejdet af

Landbrugsstyrelsen i april 2023

Foto: Ivan Mandrup Kjær

© Landbrugsstyrelsen

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

Landbrugsstyrelsen

Nyropsgade 30

1780 København V

Tlf. : 33 95 80 00

E-mail: mail@lbst.dk

www.lbst.dk

ISBN 978-87-7120-216-8

Indhold

1. Velkommen
  - 1.1 Nyt i denne vejledning
  - 1.2 Kort om Pleje af græs- og naturarealer
  - 1.3 Formål med ordningen
  - 1.4 Hvem gælder vejledningen for?
  - 1.5 Vigtige frister og datoer
2. Hvem kan søge om tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer?
3. Betingelser for at få tilskud
  - 3.1 Krav til plantedække
    - 3.1.1 Krav til plantedække ved forpligtelse til afgræsning
    - 3.1.2 Krav til plantedække ved forpligtelse til slæt
    - 3.1.3 Særligt for GLM-landskabselementer

- 3.2 Forpligtelse til slæt
- 3.3 Forpligtelse til afgræsning
  - 3.3.1 Generelle betingelser for afgræsning
  - 3.3.2 Slåning af plantedækket ved forpligtelse til afgræsning
- 3.4 Hvad må du ikke på tilsagnsarealet
  - 3.4.1 Gødskning
  - 3.4.2 Brug af plantebeskyttelsesmidler
  - 3.4.3 Omlægning
  - 3.4.4 Tilskudsfodring
- 3.5 Information om tilsagnet på erhvervsmæssig hjemmeside
- 4. Hvordan må og skal du anvende dit tilsagnsareal?
  - 4.1 Hvad kan indgå i det tilskudsberettigede areal?
  - 4.2 Hvad kan ikke indgå i det tilskudsberettigede areal?
  - 4.3 Hvornår er arealet plejet tilstrækkeligt?
    - 4.3.1 Slæt
    - 4.3.2 Synligt afgræsset
    - 4.3.3 Fast græsningstryk
- 5. Ikke-tilskudsberettigede arealer
  - 5.1 Er der i forvejen andre forpligtelser på arealet?
  - 5.2 Tilsagn, der ikke kan kombineres med denne ordning
  - 5.3 Arealer tilplantet med skov eller omfattet af tilskudsordning til skovbrug
    - 5.3.1 Bevoksede arealer uden fredskovspligt
    - 5.3.2 Kombination med tilsagn til skovrejsning
    - 5.3.3 Arealer med fredskovspligt
  - 5.4 Arealet er ikke landbrugs- eller naturareal
- 6. Kombinationsmuligheder med andre ordninger og sammenhæng med konditionalitet
  - 6.1 Grundbetaling til projektarealer (tidligere undtagelsen i artikel 32)
  - 6.2 Sammenhæng med konditionalitet
    - 6.2.1 GLM 8
- 7. Ansøgning om nyt tilsagn

7.1 Ny vejledning i løbet af forår/sommer2023

8. Anmodning om udbetaling af tilskud

8.1 Frister

8.2 Krav til ansøgning om udbetaling

8.2.1 Sådan beregnes de 20 pct. fleksibilitet

8.2.2 Valg af afgrødekode ved udfyldelse af Fællesskemaet

8.2.3 Generelt om udbetaling

9. Kontrol og sanktion

9.1 Kontrol i forhold til markblokke

9.2 Satellitbaseret kontrol

9.3 Kontrol på stedet

9.4 Overtrædelse af tilsagnsbetingelser og sanktioner

9.4.1 Overtrædelse af kriterier for støtteberettigelse

9.4.2 Overtrædelse af forpligtelser/andre forpligtelser

9.4.3 Hvordan beregner vi din sanktion?

9.4.4 Eksempler på beregning af sanktion

9.4.5 Sanktion ved gentagelse af en overtrædelse

9.4.6 Udelukkelse fra ordningen ved meget alvorlige overtrædelser

10. Producentsskifte

10.1 Producentsskifte/ophør af tilsagn

10.1.1 Frist for indsendelse af producentsskifteerklæring

10.1.2 Når du overdrager en mark uden producentsskifte af tilsagn

10.1.3 Når du indtræder i et tilsagn

10.1.4 Omgåelse

10.2 Når vi konstaterer overtrædelser ved en kontrol

10.3 Du kan indtræde i en andens ansøgning om nyt tilsagn

11. Fælles regler for arealbaserede tilsagn under landdistriktsprogrammet

11.1 Bortfald af tilsagn

11.2 Andre reguleringer der omfatter dine tilsagnsarealer

11.3 Ekspropriation og jordfordeling

11.3.1 Ekspropriation

11.3.2 Jordfordeling

11.4 Revisionsklausul

11.5 Suspension

11.6 Oplysningspligt

11.7 Dispensation

11.8 Force majeure og usædvanlige omstændigheder

11.9 Indsamling og offentliggørelse af data

11.9.1 Brug af data i ansøgningsskemaet

11.9.2 Opbevaring af kontroloplysninger

11.9.3 Hvad er dine rettigheder i forhold til de registrerede oplysninger?

11.9.4 Anvendelse af oplysninger fra Fællesskemaet og offentliggørelse af data

11.10 Klagemuligheder

12. Retsgrundlag

Bilag 1. Vejledende oversigt over vægtningskategorier for sanktioner for Pleje af græs- og naturarealer

Bilag 2. Sanktionering ved overskridelse af 20 % fleksibilitet

Kapitel 1

Velkommen

Denne vejledning beskriver betingelserne for ordningen Pleje af græs- og naturarealer (tilsagnstype 66 og 67).

Ordningen er omfattet af Landdistriktsprogrammet og medfinansieret af Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne.

Denne version af vejledningen er som udgangspunkt kun relevant for dig, der har eksisterende tilsagn og skal søge om udbetaling i 2023. Der udsendes en ny vejledning i løbet af foråret 2023 forud for, at der åbnes for ansøgning om nye femårige tilsagn i løbet af sommeren 2023 (forventeligt omkring 1. juli 2023). Ansøgning om nye tilsagn i 2023 vil ske under ordningen til pleje af græs- og naturarealer, som hører under den ny CAP-plan (godkendt af EU-Kommissionen august 2022). I den forbindelse følger nogle mindre ændringer på ordningen. Du kan læse mere om de ændringer, der forventes at træde i kraft 1. juli 2023 på Landbrugsstyrelsens hjemmeside.

1.1 Nyt i denne vejledning

Nyt i denne april-udgave:

Fristerne er opdateret, så fællesskema-fristen er 28. april 2023, mens ændringsfristen er 23. maj, læs mere i kapitel 1.2 og 8.1.

Teksten om 20 % fleksibilitet i kapitel 8.2.1 er præciseret.

I kapitel 4.2 er teksten vedr. ikke-tilskudsberettigede arealer opdateret.

Nyt i denne januar-udgave:

Fra 1. januar 2023 øges fleksibiliteten fra 10 pct. til 20 pct. så du lettere kan have ekstensiv drift af arealer med tilsagn om pleje af græs og naturarealer. Derudover øges den øvre grænse for størrelsen af de delarealer, der kan indgå i fleksibiliteten fra 500 m² til 1 ha (10.000 m²). Det betyder, at der i græsningssæsonen 2023 kan være flere og større delarealer på din tilsagnsmark, hvor der ikke afgræsses eller tages slæt. Læs mere i kapitel 4.

Fra 1. januar ophæver vi højdekravet på græsningsarealer, hvor du også søger grundbetaling. Højdekravet indebar før, at 50 % af vegetationen maksimalt måtte være 40 cm høj på de arealer, hvor man skulle opfylde forpligtigelsen ”synligt afgræsset”. Højdekravet ophæves samtidigt på grundbetalingsordningen. Fremover vil ”synligt afgræsset” derfor være opfyldt når vegetationen er synligt afgræsset på mindst 50 pct. af tilsagnsmarken.

Fra 1. januar 2023 forenkler vi aktivitetskravet på marker med grundbetaling, hvor du også har tilsagn om pleje af græs- og naturarealer. Det betyder, at du på tilsagnsarealer, hvor du også søger grundbetaling, automatisk opfylder aktivitetskravet på grundbetaling ved at opfylde plejeforpligtigelsen i dit tilsagn, uanset om plejeforpligtigelsen er ”synligt afgræsset”, ”fast græsningstryk” eller slæt. For ”Fast græsningstryk” skal du dog være opmærksom på, at du fortsat kun kan kombinere det med grundbetaling til projektarealer, som tidligere hed ”grundbetaling under artikel 32”. Se kap. 6.1 for at læse mere om denne ordning.

Forenklingen betyder samtidig, at hvis plejeforpligtigelsen på et areal kun er delvist opfyldt, vil det medføre bortfald af grundbetalingen på arealet.

Det nye GLM 8 krav under konditionaliteten betyder for bedrifter med omdriftsareal, at mindst 4 pct. af bedriftens omdriftsareal skal udgøres af ikke-produktive elementer. Eksisterende elementer som allerede udlagte brakarealer, markbræmmer, GLM-søer og fortidsminder kan indgå i GLM 8. Omdriftsarealer omfatter også de tilsagnsarealer, som har status som omdrift. Det kan derfor i nogle tilfælde blive aktuelt også at skulle opfylde kravet på de tilsagnsarealer, der har omdriftsstatus. Dette er beskrevet nærmere i afsnit 6.2.

Derudover er nogle af kapitlerne vedr. ansøgning om nye tilsagn blevet forkortet eller udgået i denne version (bl.a. de tidligere kap. 2, 3, 8 og 10). Emnerne vil blive behandlet mere uddybende i en ny vejledning, der udsendes i løbet af foråret 2023. Du kan også læse om konditionalitet i afsnit 7.2 i denne vejledning.

Det har fra 2022 været muligt at overføre HNV-værdien fra en mark til anden mark, selvom markerne ligger i hver sin markblok. Det er fortsat et krav, at afstanden mellem markerne højst er 2 meter, læs mere i kapitel 8.3.1.

Hvis du vil klage, er der kommet nye procedurer, da du skal klage via klageportalen, som du finder på Nævnens Hus' hjemmeside, læs mere i kapitel 13.11.

1.2 Kort om Pleje af græs- og naturarealer

Tilskuddet bliver givet til at pleje værdifulde græs- og naturarealer med afgræsning eller slæt for at beskytte og forbedre biotopforholdene og biodiversiteten. Ordningen omfatter to hovedforpligtelser:

- Forpligtelse til slæt.
- Forpligtelse til afgræsning.

Tilsagnsperioden er 5 år, og du skal overholde betingelserne for ordningen i alle 5 år.

Efterfølgende skal du hvert år anmode om udbetaling af tilskud i Fællesskemaet¹. Fristen for at anmode om udbetaling er i 2023 den 28. april, og fristen for at indsende ændringer til Fællesskemaet er den 23. maj 2023.

Hvilke arealer kan der søges til?

Du kan søge om tilsagn til arealer, der opfylder en af nedenstående betingelser:

- Mindst 50 % af marken er beliggende inden for et særligt udpeget Natura 2000-areal til pleje².
- Der er på marken mindst 0,10 ha, der har HNV på 5 eller derover³.
- Mindst 50 % af marken er beliggende inden for et Natura 2000-område, og mindst 90 % af markens ansøgte areal er en gentegning af græsningstilsagn (af typerne 4, 5, 9, 66 eller 67)⁴.
- Mindst 50 % af marken er en del af et N- eller P-vådområdeprojekt eller et lavbundsprojekt under Landdistriktsprogrammet 2007-2013 eller 2014-2021⁵.
  - Du kan kun søge tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer på den del af projektet, der kan leve op til kravet om afgræsning eller slæt (læs mere om reglerne for afgræsning og slæt i kapitel 4).

En mark er defineret som et sammenhængende jordstykke, som i Fællesskemaet anmeldes med ét marknummer og én afgrødekode⁶. Læs nærmere om ovenstående i afsnit 2.1.

Hvad kan du få i tilskud?

Type 67

Tilskud, der kan kombineres med grundbetaling:

- 1.650 kr. pr. ha for pleje med afgræsning.

- 850 kr. pr. ha for pleje med slæt.

Type 66

Tilskud, der ikke kan kombineres med grundbetaling:

- 2.600 kr. pr. ha for pleje med afgræsning.
- 1.050 kr. pr. ha for pleje med slæt.

Hovedkriterier

Der er forskel på tilskudssatsen for arealer, hvor du samtidig kan søge grundbetaling i forhold til arealer, hvor du ikke kan søge grundbetaling⁷. Du vælger selv ved ansøgning om nyt tilsagn, om du ønsker mulighed for at kunne søge grundbetaling for tilsagnsmarkerne i løbet af tilsagnsperioden. Du tager dette valg, når du søger om nyt tilsagn, og valget kan ikke ændres i løbet af tilsagnsperioden⁸. Hvis du vælger at kombinere dit tilsagn med grundbetaling, vil du få den lave sats i alle 5 tilsagnsår, uanset om du søger grundbetaling i alle år eller ej.

Hovedkriterier

Hovedkriteriet i ordningen er, at arealerne hver sommer plejes med afgræsning eller slæt. Du vælger ved ansøgning om nyt tilsagn, om du ønsker forpligtelse til afgræsning eller forpligtelse til slæt. Dette valg gælder for hele tilsagnsperioden.

Afgræsning:

Du skal hvert år vælge mellem, om arealet fremstår synligt afgræsset senest den 15. september⁹, eller om arealet afgræsses med et fast græsningstryk i hele perioden fra 1. juni til 31. august¹⁰.

Du vælger hvert år mellem de to metoder i Fællesskemaet, når du søger om udbetaling. Hvis du søger grundbetaling til marken, skal du altid vælge synligt afgræsset. Som en undtagelse kan du vælge fast græsningstryk, hvis du søger grundbetaling til projektarealer (læs mere om grundbetaling til projektarealer i afsnit 66.1).

Slæt:

Der skal hvert år i perioden den 21. juni til den 15. september tages mindst ét slæt på arealerne¹¹.

Generelle kriterier

- Det areal, som du søger tilsagn til, skal udgøre et sammenhængende areal på mindst 0,30 ha¹².
- Du skal som ejer eller forpagter drive det eller de græs- eller naturarealer, som du søger tilsagn til¹³.
- Det samlede ansøgte tilsagnsareal skal udgøre mindst 2 ha¹⁴.
- Afgræsning skal ske med husdyr, som er heste eller drøvtyggere¹⁵.
- Afgræsning skal foretages med et passende græsningstryk, så plantedækket opretholdes¹⁶.

- Du må hverken sprøjte, gødske eller omlægge arealet¹⁷.
- Du må ikke tilskudsfodre på arealet, bortset fra kalve under 6 måneder i kalveskjul og halm til strøelse¹⁸.
- Ved fast græsningstryk er der særlige hegningsregler¹⁹.

Hjemmeside og nyhedsbrev

Du kan også læse om ordningen Pleje af græs- og naturarealer på plejegræs.dk og på Landbrugsstyrelsens hjemmeside. Hvis der sker ændringer i ordningen, bliver det annonceret på Landbrugsstyrelsens hjemmeside samt i Landbrugsstyrelsens nyhedsbreve. Du kan tilmelde dig nyhedsbrevene her.

1.3 Formål med ordningen²⁰

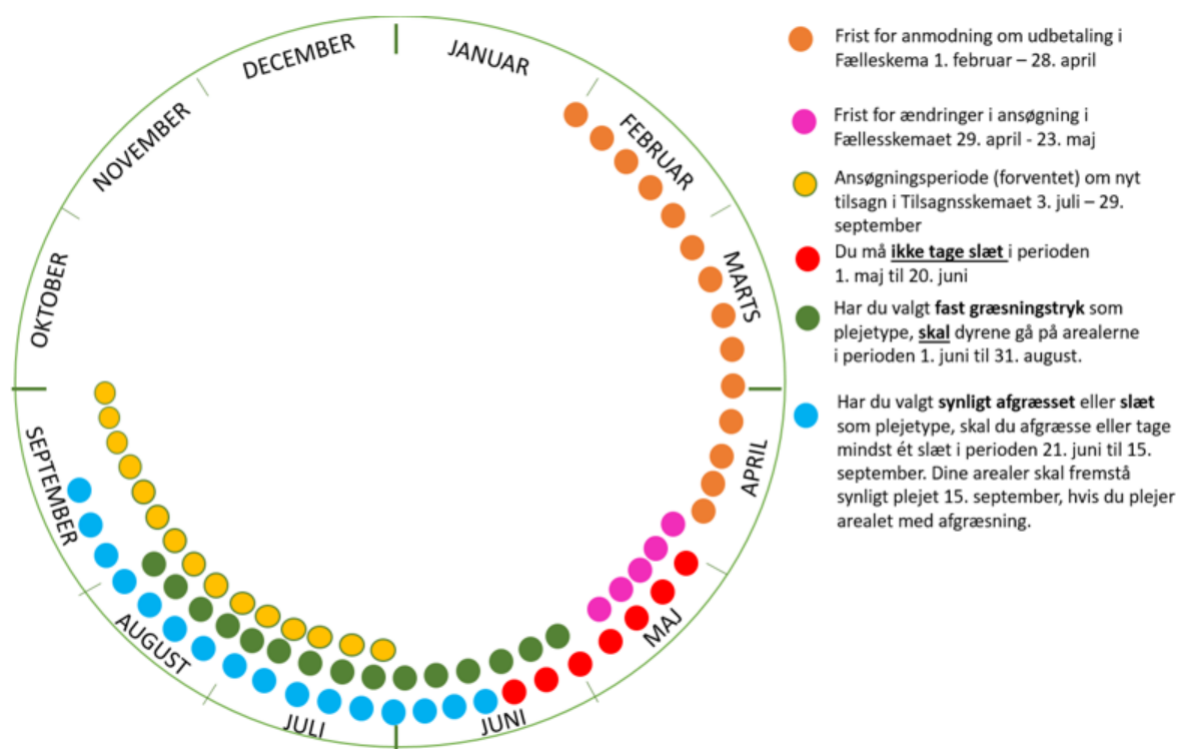
Formålet med ordningen er at beskytte og forbedre biotopforholdene og biodiversiteten, med afgræsning eller slæt, i de prioriterede områder. Du kan læse mere om de prioriterede områder i afsnit Fejl! Henvissningskilde ikke fundet..

1.4 Hvem gælder vejledningen for?

Vejledningen gælder for dig, der fik tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer i perioden 2018 -2022 (type 66 og 67) og skal søge om udbetaling i Fællesskemaet i 2023. Landbrugsstyrelsen udsender en ny vejledning i foråret 2023 forud for, at der åbnes for ansøgning om nye tilsagn i sommeren 2023 (forventeligt omkring 1. juli 2023).

1.5 Vigtige frister og datoer

Du kan få et overblik over de vigtige tidspunkter og frister i ordningen Pleje af græs- og naturarealer i årshjulet eller tabellen nedenfor:

TABEL 1.1 Vigtige frister og datoer

Dato	Datoen vedrører ansøgning om udbetaling i Fællesskemaet
1. februar 2023	Fællesskemaet åbner i Tast selv-service.
28. april 2023	Frist for indsendelse af Fællesskemaet. Frist for anmodning om udbetaling, hvis du har et eksisterende tilsagn.
1. maj 2023	Frist for at sende ændringer til markblokke, hvis du skal være sikker på, at ændringerne bliver registreret inden fristen for indsendelse af ændringer til Fællesskemaet.
1. maj 2023	Du må ikke tage slæt eller afpudse arealet i perioden 1. maj til og med 20. juni.
23. maj 2023	– Frist for at vælge mellem fast græsningstryk eller synligt afgræsset for tilsagn, hvis du i dit tilsagn kan vælge mellem begge forpligtelser. – Frist for at ansøge om nedsat græsningstryk. – Frist for ændringer til Fællesskemaet – herunder ændringer til din anmodning om udbetaling af tilsagn. – Frist for forsinket indsendelse af Fællesskemaet – og forsinket ansøgning om udbetaling af eksisterende tilsagn. – Frist for indsendelse af producentskifteerklæring for tilsagn, der er overdraget frem til og med den 14. april 2023. Se kap. 10 om producentskifteerklæring for mere info.
1. juni 2023	– Dyrene skal gå på arealet, hvis du har valgt fast græsningstryk for et eksisterende tilsagn (1. juni til og med 31. august).

	– Der skal ske afgræsning indenfor perioden 1. juni til og med 15. september, hvis du har valgt synligt afgræsset for et eksisterende tilsagn. – Krav om plantedække i første tilsagnsår.
21. juni 2023	Forbudsperioden for slåning ophører.
3. juli 2023	Dato for start på ansøgningsrunden for nye tilsagn
31. august 2023	Perioden hvor dyrene <i>skal</i> gå på arealer med fast græsningstryk slutter.
1. september	Data fra Fugle og Natur (fugleognatur.dk) trækkes og anvendes i HNV-kort
	– Arealet skal fremstå synligt afgræsset, hvis du har valgt denne metode til afgræsning for eksisterende tilsagn.
15. september 2023	– Der skal være taget mindst ét slæt efter 20. juni, hvis du har en forpligtelse til slæt for et eksisterende tilsagn. – Der kan tages slæt fra d. 21. juni frem til d. 15 september, hvis marken er omfattet af bestemmelser i stk. 3, nr. 1.
29. september 2023	– Frist for at søge nyt tilsagn om Pleje af græs- og naturarealer
1. december 2023	– Data vedr. planteregistreringer (planteindikator 1, 2, 3), som kommuner kan indberette til Naturdatabasen i Miljøportalen trækkes og anvendes i HNV-kort. Klik på link for at se det komplette HNV-kort på Danmarks Arealinformation

Kapitel 2

Hvem kan søge om tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer?

Du skal drive arealet som ejer eller forpagter ved tilsagnets begyndelse for at kunne søge tilsagn under ordningen Pleje af græs- og naturarealer²¹. Hvis du har indgået en aftale med en anden person om afgræsning af arealet, men du stadig har rådigheden og det økonomiske ansvar for arealet, så er det dig, der kan søge eller opretholde tilsagnet på arealet. Der kan kun være én ansøger til ét areal. Bemærk, at hvis der både søges grundbetaling og tilsagn, skal det være samme ansøger, der søger begge tilskud.

Juridiske enheder i form af enkeltpersoner og selskaber som fx I/S, A/S, ApS og a.m.b.a. kan søge tilsagn. Bedriften omfatter alle de produktionsenheder, som drives under samme CVR-nummer.

Kapitel 3

Betingelser for at få tilskud

Der er en række betingelser, du skal opfylde, når du har fået tilsagn. Det er både betingelser om pleje af arealerne (slæt eller afgræsning) og forbud fx mod brug af plantebeskyttelsesmidler og gødning.

Når du søger tilsagnet, vælger du i Tilsagnsskemaet, hvilken plejeforpligtelse du ønsker. Du kan vælge mellem forpligtelse til afgræsning eller forpligtelse til slæt. Den forpligtelse, du vælger, gælder for alle 5 tilsagnsår. Dog kan du ved forpligtelse til afgræsning fra år til år vælge afgræsningsmetode (synligt afgræsset eller fast græsningstryk). Læs mere herom i afsnit 4.3.

3.1 Krav til plantedække

Alle arealer med tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer skal have et plantedække egnet til afgræsning eller slæt i hele tilsagnsperioden²². Der er dog en undtagelse vedr. første tilsagnsår, idet plantedækket først skal være etableret 1. juni.

Du må ikke omlægge dit tilsagnsareal – heller ikke omlægge et eksisterende græsareal til nyt græs, så længe der er tilsagn på arealet²³. Vegetationen skal dække mere end 1/3 af overfladen i forhold til sort jord. Der må dog godt være områder på under 1 ha uden plantedække, hvis disse områder sammen med andre områder, der ikke er afgræsset ikke udgør mere end 20 pct. af tilsagnsmarken (se mere i kapitel 4.1). Hvis støtteprocenten skal fastholdes på grundbetalingsordningen skal et område over 500m² registreres som småbiotop for, det ikke trækkes ud af markblokken. Områder under 100 m² uden plantedække er støtteberettiget uanset antal. Områder uden plantedække som følge af dyreveksler eller offentlighedens adgang på trampestier kan godkendes²⁴.

Midlertidigt oversvømmede arealer kan godkendes uanset størrelse, hvis arealerne stadigvæk har et plantedække og er plejede. Arbejdsveje og markveje er tilskudsberettigede, hvis der er et plantedække, der lever op til ovenstående krav. Markveje og arbejdsveje er dog i nogle tilfælde ikke tilskudsberettigede under grundbetalingsordningen.

3.1.1 Krav til plantedække ved forpligtelse til afgræsning

Søger du forpligtelse til afgræsning, skal arealet være egnet til afgræsning²⁵. Det betyder, at dyrene skal kunne afgræsse og færdes på arealet. Der må gerne være spredte forekomster af buske og træer på arealet, så længe der ikke er tale om skov dvs. kronedække på mindre end 10 pct. af tilsagnsområdet med træer på 5 meters højde. Der skal blot være plantedække under bevoksningen, som dyrene kan afgræsse, hvis du ønsker tilsagn til arealet. Naturligt forekommende arealer uden plantedække (op til 1 ha) kan medregnes under 20 % fleksibilitet Under grundbetaling skal det indtegnes i IMK registreret som småbiotop

3.1.2 Krav til plantedække ved forpligtelse til slæt

Søger du forpligtelse til slæt, skal arealet være egnet til slæt. Du skal tage mindst ét årligt slæt (i perioden 21. juni til og med 15. september), og du skal fjerne det afslåede materiale²⁶. Der må gerne være spredte forekomster af buske og træer på arealet, så længe der ikke er tale om skov. Der skal blot være et plantedække under, og du skal kunne tage slæt under og imellem træerne og buskene, hvis du ønsker tilsagn til arealet. Områder på under 1 ha, hvor der ikke er et plantedække egnet til slæt, kan indgå i tilsagnet, hvis de lever op til reglerne om 20 pct. fleksibilitet. Under grundbetaling skal det indtegnes i IMK registreret som småbiotop.

3.1.3 Særligt for GLM-landskabselementer²⁷

Fortidsminder samt søer og vandhuller på op til 2.000 m², der ligger i markblok, er uanset arealtype beskyttet under reglerne for God Landbrugs- og Miljømæssig stand (GLM)²⁸. De betegnes som henholdsvis GLM-fortidsminder samt GLM-søer og -vandhuller. De elementer der er placeret på et omdriftsareal vil indgå i opfyldelsen af 4 pct. kravet under GLM8.

GLM-søer

GLM-søer er ikke støtteberettiget under ordningen Pleje af græs- og naturarealer uanset deres størrelse. Når du søger et nyt tilsagn i tilsagnsskemaet, må GLM-søerne ikke indgå i din markindtegning. Det betyder, at du skal klippe den del af marken fra, der overlapper med GLM-søen. Du vil dog kunne anvende søen til at opfylde 4 pct. kravet under GLM8.

Hvis du har et eksisterende tilsagn, hvor GLM-søen ikke er en del af tilsagnet, kan du tegne hen over GLM-søen i Fællesskemaet, når du søger udbetaling, og så vil systemet selv beregne, at du ikke kan få udbetaling til den del.

GLM-fortidsminder

GLM-fortidsminder er kun tilskudsberettigede, hvis de kan afgræsses, eller der kan tages slæt på dem. Fortidsminderne skal plejes som resten af tilsagnsarealet for at være berettiget til støtte. Uanset om GLM-fortidsmindet eller søen afgræsses eller tages slæt vil det kunne indgå i opfyldelse af fire pct. kravet under GLM8. Se 6.2.1 for GLM 8 krav om fortidsminder og søer.

Du kan læse mere GLM-landskabselementer til opfyldelse af GLM8 krav i Vejledning om konditionalitet - miljø

GLM-elementer i IMK

I IMK finder du de registrerede GLM-søer og GLM-fortidsminder. Hvis du har et areal, som du mener, er et GLM-landskabselement, som ikke er registreret på kortet, skal du indsende et ændringsforslag via IMK, dette skal senest gøres d. 24. april 2023. Det samme gælder, hvis der er registreret et GLM-element på kortet, som ikke eksisterer i virkeligheden.

Du kan læse mere om GLM-landskabselementer i Vejledning om grundbetaling.

Læs mere om hvordan indsender ændringsforslag i Brugerguide til Internet Markkort.

Du kan læse om konditionalitet i afsnit 7.2 i denne vejledning.

3.2 Forpligtelse til slæt

Har du valgt en plejeforpligtelse til slæt, skal du tage minimum ét årligt slæt på arealet i perioden 21. juni til 15. september²⁹. Slæt defineres som slåning af plantedække, hvor det afslåede materiale fjernes fra arealet.

I perioden 1. maj til og med 20. juni må arealerne ikke slås af hensyn til fugle og vildt³⁰.

Hvis der ligger frøavlsmarker i nærheden, gælder der dog særlige regler³¹. Her skal du slå dine arealer inden blomstring, hvis:

- Arealerne ligger inden for de afstandskrav, som gælder for certificering af frø, og
- Den berørte frøavler beder dig om det.

Du kan i særlige tilfælde opnå en dispensation fra slåningsforbuddet, hvis du fx skal bekæmpe kæmpebjørneklo, lysesiv, blåtop, flyvehavre, hejrearter, brændenælder, tidsler samt giftige eller aggressive ukrudtsarter³².

Du kan ikke erstatte det årlige slæt med afgræsning, men du kan vælge at supplere med afgræsning. Hvis du ønsker at supplere slæt med afgræsning, gælder de generelle regler for afgræsning som beskrevet i afsnit 3.3.1.

3.3 Forpligtelse til afgræsning

Har du valgt en plejeforpligtelse til afgræsning og ikke søger om grundbetaling (uanset om du har type 66 eller type 67), skal du hvert år vælge hvilken metode til afgræsning, du ønsker at være forpligtet efter. Du kan vælge mellem to metoder:

- Synligt afgræsset 15. september³³ (kapitel 4.3.2), eller
- Fast græsningstryk i perioden 1. juni til 31. august³⁴ (kapitel 4.3.3).

Du skal angive i Fællesskemaet for hver mark, hvordan du vil opfylde forpligtelsen til afgræsning. Du behøver ikke at vælge den samme metode til afgræsning i alle fem tilsagnsår³⁵. Du skal vælge metoden inden ændringsfristen for Fællesskemaet. Herefter kan du ikke ændre valget for det pågældende år, uden at du først har indhentet dispensation til det.

Hvis du har et tilsagn med mulighed for at kombinere med grundbetaling (type 67), kan du kun vælge afgræsningsmetoden fast græsningstryk, hvis du undlader at søge om grundbetaling, eller hvis du søger grundbetaling til hede- og projektarealer (tidligere artikel 32)³⁶.

3.3.1 Generelle betingelser for afgræsning

De generelle betingelser for afgræsning gælder, uanset om du har valgt fast græsningstryk eller synligt afgræsset som afgræsningsmetode. Betingelserne gælder også for tilsagn med forpligtelse til slæt, hvis slæt suppleres med afgræsning.

Generelle betingelser for afgræsning:

- Der skal ske afgræsning indenfor perioden fra 1. juni til og med 31. august/15. september (hvis du vælger forpligtelsen ”synligt afgræsset”, skal arealet ikke nødvendigvis afgræsses i hele perioden).

- Afgræsningen skal ske med husdyr, der er heste eller drøvtyggere³⁷. Drøvtyggere, som fx hjortefamilien, betragtes som husdyr, så længe de er i menneskelig varetægt³⁸. De skal som udgangspunkt være øremærkede i henhold til bekendtgørelse om opdræt af hjortedyr³⁹, men Fødevarestyrelsen kan dispensere fra dette. Landbrugsstyrelsen stiller ikke særskilt krav om øremærkning ifm. pleje af græs- og naturarealer.
- På tilsagnsarealer, hvor du også søger grundbetaling, opfyldes aktivitetskravet på grundbetaling automatisk ved at opfylde plejeforpligtigheden. Dvs. at du ikke behøver at gøre yderligere for at opfylde aktivitetskravet på de tilsagnsmarker, hvor du søger grundbetaling. Det indebærer omvendt, at hvis du kun opfylder plejeforpligtigheden delvist, bortfalder grundbetalingen på marken, medmindre aktivitetskravet er opfyldt på et senere tidspunkt – senest d. 25. oktober 2023
- Afgræsningen skal ske på en måde, der sikrer, at arealerne ikke bliver overgræsset, og plantedækket bliver opretholdt⁴⁰.
- Der må ikke tilskudsfodres på arealer med tilsagn med undtagelse af tilskudsfodring af kalve under 6 måneder i kalveskjul⁴¹.
- Helårsgræsning er tilladt, hvis tilsagnsbetingelserne i øvrigt bliver overholdt.
- Du kan kombinere slæt med plejeforpligtelse til afgræsning, men slæt ikke kan ikke erstatte plejeforpligtelsen

Hvis dit areal er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, skal du være opmærksom på, at det evt. kan kræve dispensation fra § 3, hvis den hidtidige drift/pleje af arealet i væsentlig grad ændrer karakter. Det kan fx være tilfældet, hvis du ønsker at lave slæt eller afpudse et areal, der er § 3-beskyttet og som ikke tidligere har været omfattet af denne aktivitet. Nogle naturtyper, som fx rigkær, er særligt sårbare over for en intensivering af driften. Kontakt din kommune, hvis du er i tvivl.⁴²

Hvis dit areal er omfattet af klitfredning jf. naturbeskyttelseslovens § 8, må arealet kun afgræsses, hvis arealet hidtil lovligt har været udnyttet landbrugsmæssigt, herunder ved afgræsning.⁴³ Landbrugsstyrelsen lægger et kort ud over § 8 arealerne, som kan ses som klitarealer på IMK. Du kan se, om dit areal er klitfredet på Danmark Miljøportal. Spørgsmål vedrørende klitfredning skal rettes til Kystdirektoratet.

3.3.2 Slåning af plantedækket ved forpligtelse til afgræsning

Når vi taler om slåning af plantedækket bruger vi to begreber:

- Afpudsning betyder, at arealet slås, og at det afslåede plantemateriale bliver liggende på arealet.
- Slæt betyder, at det afslåede plantemateriale fjernes fra arealet.

Du må ikke foretage slæt eller afpudsning i perioden fra 1. maj til og med 20. juni⁴⁴.

I perioden fra 21. juni til og med 15. september (31. august ved fast græsningstryk) må du gerne foretage slæt. Du må også gerne udføre afpudsning af delområder på arealet, hvis det er en naturlig del af driften med afgræsning. Det betyder, at du gerne må afpudse delområder, efter dyrene er sat ud på arealet. Det

kan fx være et område med siv eller tidsler, der skal afpuds, for at dyrene kan holde det nede. Du må derimod ikke afpudse hele marken, da det ikke ses som en naturlig del af en drift med afgræsning⁴⁵.

Fra den 16. september til den 30. april må du både afpudse og tage slæt på arealet.

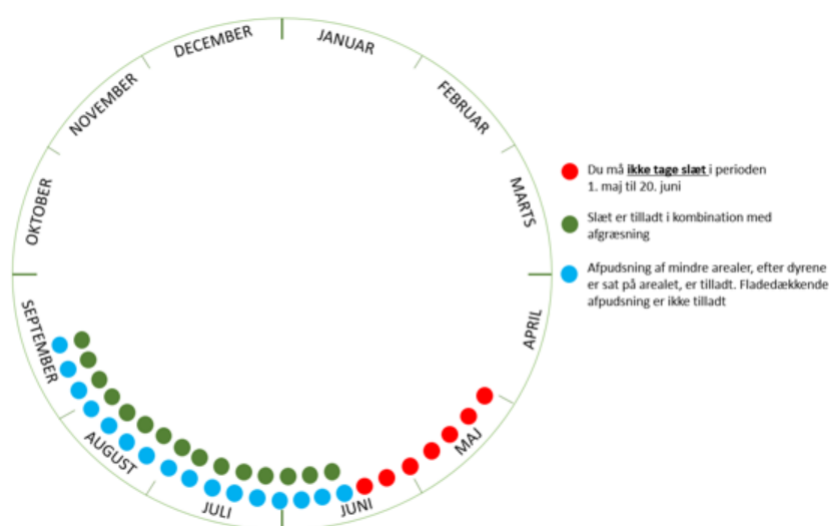
Hvis der ligger frøavlsmarker i nærheden, gælder der dog særlige regler⁴⁶. Her skal du slå dine arealer inden blomstring, hvis:

- Arealerne ligger inden for de afstandskrav, som gælder for certificering af frø, og
- Den berørte frøavler beder dig om det.

Du kan i særlige tilfælde opnå en dispensation fra slåningsforbuddet, hvis du fx skal bekæmpe giftige, aggressive eller invasive arter som kæmpebjørneklo, lysesiv, blåtop, flyvehavre, hejrearter, brændenælder, tidsler samt giftige eller aggressive ukrudtsarter⁴⁷.

Opsummering:

- 1. maj til 20. juni: Plantedækket må ikke slås (hverken afpudsning eller slæt).
- 21. juni til og med 15. september: Afpudsning må kun ske pletvist og efter afgræsningen er begyndt. Der må ikke laves fladedækkende afpudsning.
- 21. juni til og med 15. september: Slæt er tilladt, hvis det sker som en naturlig del af driften med afgræsning, fx for at sikre vinterfoder. Slæt må også foretages inden afgræsningen påbegyndes.
- 16. september til 30. april: Der er ingen regler for slåning af arealet, men vær opmærksom på bl.a. naturbeskyttelseslovens § 3 (jf. afsnit 3.3.1).

Figur 4.1: Årshjul for reglerne for slåning af tilsagnsarealer.

3.4 Hvad må du ikke på tilsagnsarealet

3.4.1 Gødskning

Du må ikke tilføre gødning til tilsagnsarealerne udover den gødning, der bliver efterladt på arealet af de græssende husdyr⁴⁸.

3.4.2 Brug af plantebeskyttelsesmidler

Du må ikke bruge plantebeskyttelsesmidler på tilsagnsarealet⁴⁹. Hvis du i særlige tilfælde har behov for at sprøjte mod invasive, giftige eller aggressive ukrudtsarter som fx kæmpebjørneklo eller engbrandbæger, Skal du søge om dispensation fra forbuddet⁵⁰. Hvis dit areal er § 3-beskyttet, skal du først søge tilladelse hos kommunen, inden du søger dispensation fra tilsagnsreglerne, for at kunne bruge plantebeskyttelsesmidler på arealerne.

3.4.3 Omlægning

Du må ikke omlægge tilsagnsarealerne i tilsagnsperioden⁵¹. Det betyder, at du ikke må:

- Foretage jordbearbejdning på arealet, eller
- Etablere nyt plantedække

3.4.4 Tilskudsfodring

Du må ikke tilskudsfodre på tilsagnsarealerne⁵². Hvis du har valgt afgræsningsmetoden fast græsningstryk, må du heller ikke tilskudsfodre på arealer, som du ikke har tilsagn til, men som er hegnet sammen med tilsagnsmarker i juni, juli og august måned. Efter denne periode gælder forbuddet om tilskudsfodring kun for tilsagnsarealerne, og ikke for de arealer uden tilsagn, der er sammenhegnet med til tilsagnsarealerne⁵³.

Har du brug for at tilskudsfodre, kan du i særlige tilfælde få en dispensation fra forbuddet mod tilskudsfodring. Læs mere i afsnit 11.8.

Du må dog godt fodre kalve under 6 måneder, hvis fodringen sker i et kalveskjul, så de voksne dyr ikke spiser af foderet.

Du må også gerne bruge halm til at give dyrene et tørt leje. Det er i orden, hvis dyrene spiser af det halm, som anvendes til leje, men decideret fodring med halm er ikke tilladt. Det betyder, at du ikke må fodre med halm i baller eller i dertil indrettede foderstativer.

Mineraler er ikke tilskudsfodring og er derfor tilladt. Håndfodring som lokkemiddel anses heller ikke som tilskudsfodring.

Du skal være opmærksom på, at der kan være anden regulering, der begrænser muligheden for tilskudsfodring. Hvis din mark fx er beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3, kan der være et forbud mod tilskudsfodring. Der skal søges en dispensation hos kommunen til at tilskudsfodre på § 3-beskyttede arealer. Dette gælder også tilskudsfodring af kalve i kalveskjul.

3.5 Information om tilsagnet på erhvervsmæssig hjemmeside

Du skal informere offentligheden om, at du modtager tilskud under Landdistriktsprogrammet⁵⁴, hvis du har en erhvervsmæssig hjemmeside, der vedrører din bedrift.

Information på din erhvervsmæssige hjemmeside

En erhvervsmæssig hjemmeside er en hjemmeside med et kommercielt formål som fx salg af kød eller reklame for gårdbutik i tilknytning til din bedrift. Kravet gælder kun, hvis der er en direkte sammenhæng mellem hjemmesiden og tilskudsordningen. Det kan fx være, hvis du på din hjemmeside reklamerer for salg af kød eller levende dyr, der har afgræsset de arealer, hvor du får tilskud til Pleje af græs- og naturarealer. Et andet eksempel kan være, at du sælger hø/wrap fra de arealer, som du modtager tilskud til.

Du skal på din erhvervsmæssige hjemmeside indsætte følgende:

- EU's logo
- Teksten: »Den Europæiske Landbrugsfond for Udvikling af Landdistrikterne: Danmark og Europa investerer i landdistrikterne«
- En kort beskrivelse af formålet og resultatet af tilskuddet.

En kort beskrivelse af formålet og resultatet af tilskuddet kan for tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer fx være:

Bedriften har modtaget tilskud til Pleje af græs- og naturarealer. Formålet med tilskuddet er at bidrage til at beskytte og forbedre biotopforholdene og biodiversiteten i de prioriterede områder. Tilskuddet har medført, at bedriftens græs- og naturarealer er blevet plejet med afgræsning eller med slæt, og dermed er der sikret en god naturpleje af arealerne.

Informationen skal ligge på hjemmesiden fra tilsagnsperiodens begyndelse 1. september, og indtil tilsagnsperioden slutter 31. august 5 år senere, eller indtil hjemmesiden nedlægges, se også reglerne vedr. suspension i kapitel 13.6.

På Landbrugsstyrelsens hjemmeside finder du en skabelon til tekst og logo, som du kan sætte ind på din hjemmeside.

Du skal i Fællesskema 2023 på siden ”Udbetaling af tilskud til Pleje af græs- og naturarealer” anføre web-adressen for hjemmesiden. Du skal kun anføre web-adressen, hvis hjemmesiden har en direkte sammenhæng med tilskudsordningen.

Kapitel 4

Hvordan må og skal du anvende dit tilsagnsareal?

Reglerne vedr. plejeforpligtigelserne gælder for alle tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer, der er indgået fra 2016 og frem.

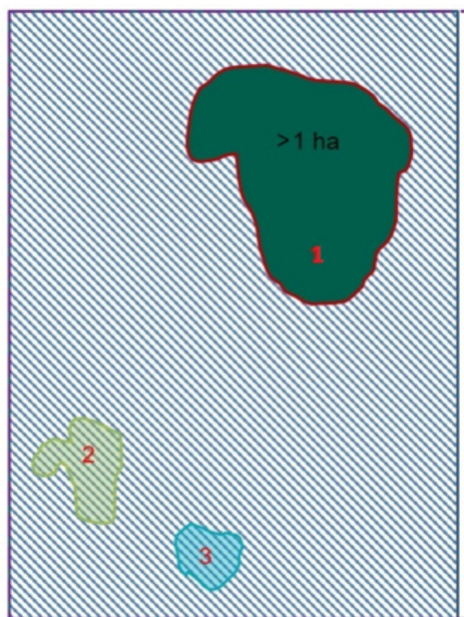
4.1 Hvad kan indgå i det tilskudsberettigede areal?

Ud over de arealer, der bliver plejet med afgræsning eller slæt, må der også indgå naturligt forekommende delarealer under 1 ha (10.000 m²), der ikke er plejet. De skal dog udgøre mindre end 20 pct. af den samlede mark med tilsagn, der ellers lever op til betingelserne⁵⁵⁶. Hvis arealet er mellem 500m² og 1 ha skal det indtegnes som småbiotop for at blive godkendt under grundbetaling. Det kan være arealer, som er:

- Naturligt forekommende delarealer, som ikke er egnet til afgræsning eller slæt.
  - o Fx tæt buskads eller våde områder (dog ikke GLM-søer).
- Arealer uden plantedække.
- Arealer, der er egnet til afgræsning eller slæt, men ikke er plejet i henhold til betingelserne i tilsagnet.

Arealer, der ikke kan afgræsses, kan ikke være en del af tilsagnet. Det kan fx være befæstede arealer, bygninger eller tæt krat, som dyrene ikke kan afgræsse under eller imellem. Dog kan der indgå naturligt forekommende områder på under 1 ha, så længe de udgør mindre end 20 pct. af tilsagnsmarken (se afsnit 4.2). Områder, der kan, men ikke er blevet afgræsset, tæller ikke med i de 20 pct. fleksibilitet beskrevet i afsnit 4.2, da vi ved kontrol af fast græsningstryk ikke ser på, hvor dyrene har afgræsset, men kun på, om der har været det fastsatte antal dyr. For fast græsningstryk bruges fleksibiliteten derfor alene til områder under 1 ha, der ikke kan afgræsses, men er naturligt forekommende (jf. afsnit 4.1).

Rydningsspligten, i henhold til bekendtgørelse om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur, gælder ikke for småbiotoper bestående af træer og buske til og med 1 ha⁵⁷.

Figur 4.1: Områder over 1 ha der ikke kan eller bliver afgræsset (område 1) er ikke støtteberettiget. Områder under 1 ha der ikke kan eller bliver afgræsset (område 2 og 3), kan indgå i det tilskudsberettigede areal, hvis de udgør mindre end 20 pct. af tilsagnsmarken. Hvis der søges om grundbetalingsstøtte skal disse indtegnes i IMK og registreres som småbiotop.

4.2 Hvad kan ikke indgå i det tilskudsberettigede areal?

Delarealer på 1 ha eller derover, der ikke kan afgræsses eller tages slæt på, er ikke tilskudsberettigede og skal tegnes ud af tilsagnet⁵⁸. GLM-søer kan heller ikke indgå i det tilskudsberettigede areal, men andre fugtige områder kan godt.

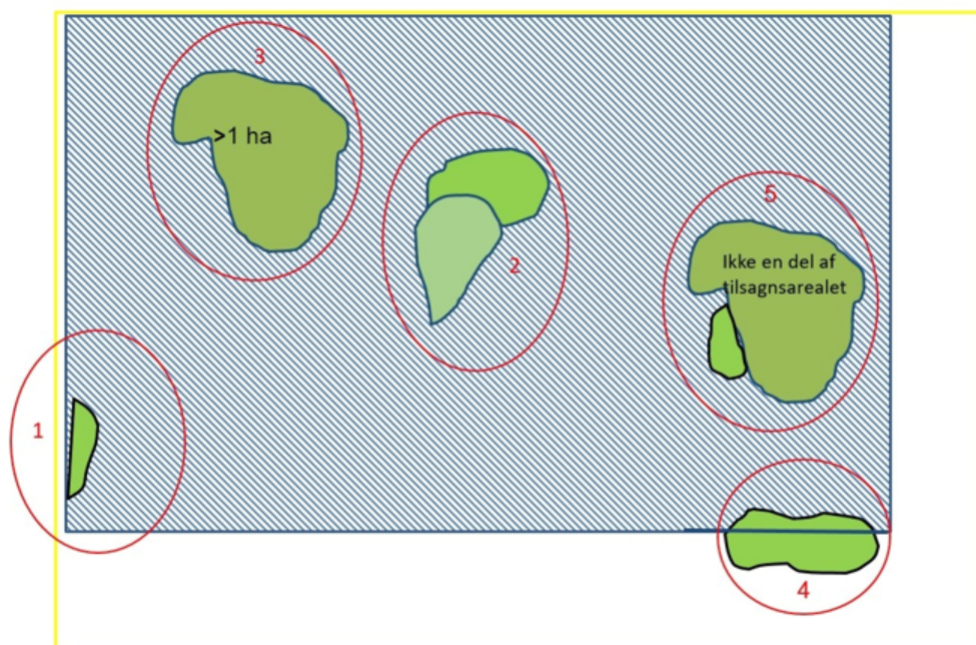
Hvis to områder, hvor der ikke kan afgræsses eller tages slæt, støder op imod hinanden, skal det samlede areal være under 1 ha⁵⁹. Det betyder, at hvis fx et vandhul på 6.000 m² ligger op til et buskads på 6.000 m², betragtes de ikke som to enkelte elementer, men som et samlet område, hvis der minimum 5 meters afstand mellem de to elementer, hvis der er mindre end 5 meters afstand betragtes de som et samlet element. Det samlede område, der ikke kan afgræsses eller tages slæt på, vil derfor være over 1 ha. Dermed kan det sammenhængende areal ikke indgå i det tilskudsberettigede areal, og det må derfor ikke være en del af tilsagnet.

Områder, der ikke kan plejes og ligger i kanten af markblokken, kan ikke være en del af markblokken⁶⁰. Hvis området i kanten af markblokken derimod kan afgræsses, men blot ikke er blevet det, må det gerne indgå i de 20 pct. fleksibilitet.

Det betyder, at følgende områder ikke kan være en del af det tilskudsberettigede areal:

- Områder på 1 ha eller derover, der ikke kan afgræsses eller tages slæt på (eksempel 3 på figur 5.2)⁶¹.
  - o Dette gælder også, selv om det kun er en mindre del af elementet, der overlapper med tilsagnet (eksempel 4 på figur 5.2).

- Områder der ikke er egnet til afgræsning og ligger i kanten af markblokken (eksempel 1 på figur 5.2)⁶².
- To eller flere elementer under 1 ha, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt, hvis de ligger op til hinanden og tilsammen udgør mere end 1 ha (eksempel 2 på figur 5.2)⁶³.
- o Herunder også områder der ikke er egnet til afgræsning eller slæt på under 1 ha, der ligger op til et større område, der ikke er en del af tilsagnet (eksempel 5 på figur 5.2)⁶⁴.

Figur 4.2: Områder, der ikke kan indgå som en del af det tilskudsberettigede areal. Den gule kant yderst er markblokken, og det blå skraverede er marken med tilsagn. De områder på markblokken, der skal indgå i fleksibiliteten, skal registreres som en småbiotop for at opnå grundbetalingsstøtte på arealet.

1. Områder, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt i kanten af markblokken
2. Flere elementer, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt, der tilsammen udgør 1 ha eller derover.
3. Områder over 1 ha, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt, eller som er egnet, men hvor der ikke er blevet afgræsset eller taget slæt.
4. Områder på 1 ha eller derover, der ikke er egnet til afgræsning eller slæt – selv om kun en mindre del af elementet overlapper med tilsagnet.
5. Områder under 1 ha der ligger op til et område, der er taget ud af marken med tilsagn.

I tabellen nedenfor angives, hvilke småbiotoper, der er forenelige med fleksibiliteten på pleje af græs- og naturarealer på min. 100m² og op til 1 ha. Bemærk at der i begge tilfælde gælder de samme grænser for arealstørrelse samt hvor meget de må udgøre af marken.

Områderne med småbiotoper på under 1 ha behøver ikke at være de samme i alle tilsagnsår. De må gerne have forskellig placering fra år til år. Antallet af ikke-plejede delområder kan også variere, så længe de ikke på noget tidspunkt udgør mere end 20 pct. af marken med tilsagn. Du må derfor også gerne indhegne

områder under 1 ha selvstændigt, fx for at skabe et uforstyrret område, hvor orkideer kan blomstre og sætte frø.

	Registrerede småbiotopers på grundbetaling (op til 20 pct. af marken, mellem 100m ² - 1 ha)	Forenelighed med fleksibiliteten på PLG (op til 20 pct. af marken, maks. 1 ha)
Nyt krat (opvækst af træer og buske)	Tilladt	Tilladt
Våd lavning på markfladen	Tilladt	Tilladt
Højt græs / urtevegetation uden tegn på bid	Tilladt	Tilladt
Vildt- og bivenlige tiltag (lærkepletter, insektvolde, urtestriber og urørte vildtstriber)	Tilladt	Ikke tilladt
Tilplantning af areal	Tilladt	Ikke tilladt
Eksisterende remiser/vildremiser og læhegn, som frahegnes	Tilladt	Tilladt
Frahegnet græsvej, som ikke er befæstet	Tilladt	Tilladt

4.3 Hvornår er arealet plejet tilstrækkeligt?

4.3.1 Slæt

For tilsagn med forpligtelse til slæt gælder, at der skal tages mindst ét årligt slæt i perioden 21. juni til den 15. september⁶⁵. Det afslåede materiale skal fjernes fra arealet. Hvis der er taget et eller flere slæt i ovenstående periode, er plejekravet opfyldt. Slæt kan ikke erstattes af afgræsning, men du kan vælge at supplere med afgræsning.

4.3.2 Synligt afgræsset⁶⁶

Hvis du vælger at benytte dig af afgræsningsmetoden ”synligt afgræsset”, er der ingen krav til hvor mange dyr, der skal gå på marken eller hvor længe, dyrene skal gå der. Du må derfor godt benytte dig af skiftefolde og tage dyrene væk fra arealet i perioder. Der er dog to krav, der skal være opfyldt:

- Marken skal være omfattet af afgræsning inden for perioden 1. juni til 15. september, men ikke nødvendigvis i hele perioden.
- Marken skal fremstå synligt afgræsset (se definition i boksen nedenfor) 15. september.

Hvornår er et areal synligt afgræsset?

Tilsagnstype 66. Arealer med høj sats (kan ikke kombineres med grundbetaling): Disse er synligt afgræssede, når de bærer tydeligt præg af afgræsning. Det vil sige, når mindst 50 pct. af plantedækket er tydeligt afbidt.

Delområder på tilsagnsmarken, der er under 100 m² og ikke lever op til kravet om synligt afgræsset, kan accepteres, uden at de indgår i beregningen af de 20 pct. fleksibilitet. Områder mellem 100 m² og under 10.000 m², der ikke er synligt afgræsset 15. september, kan også godkendes, hvis de tilsammen udgør mindre end 20 pct. af tilsagnsmarkens areal. Områder på 10.000 m² og derover, der ikke er synligt afgræsset, vil ikke kunne godkendes som tilskudsberettigede.

Hedearealer: Arealet er synligt afgræsset, når mindst 50 pct. af planterne mellem lyngen er holdt nede ved græsning. Bemærk, at denne regel kun gælder for lyng, og ikke for fx revling eller andre dværgbuske. Disse er kun tilskudsberettigede, hvis dyrene græsser dem.

Du kan læse mere om plejeforpligtigheden synlig afgræsning på plejegræs.dk samt se en video med gode råd til, hvordan du sikrer opfyldelse af kravet om synlig afgræsning.

Type 67. Arealer med lav sats (kan kombineres med grundbetaling): Som for tilsagnstype 66 gælder det, at arealet er synligt afgræsset, når mindst 50 pct. af plantedækket er tydeligt afbidt. Tidligere var det et krav, at det afbidte plantedække maksimalt måtte være 40 cm højt "gummistøvlereglen", men dette krav er udgået fra og med 2023. Kravet er samtidig ophævet reglerne for grundbetaling.

4.3.3 Fast græsningstryk⁶⁷

Du kan kun vælge fast græsningstryk, hvis du ikke søger grundbetaling til arealet⁶⁸ (dog undtaget grundbetaling til hede- og projektarealer – se afsnit 6.1). Du kan godt vælge fast græsningstryk, selv om du har et tilsagn, der kan kombineres med grundbetalingen (type 67), men du må ikke søge om grundbetaling til arealet de år, du vælger fast græsningstryk på tilsagnet.

Hvis du vælger fast græsningstryk som metode for afgræsning, gælder at:

- I perioden fra 1. juni til 31. august skal der til enhver tid gå mindst 0,3 storkreaturer/ha på arealet⁶⁹, medmindre du har søgt og fået godkendt et lavere græsningstryk for arealet af Landbrugsstyrelsen (mere herom nedenfor).
- Du skal overholde reglerne for indhegning som beskrevet nedenfor.

Storkreaturer beregnes som⁷⁰ :

TABEL 4.1. Beregning af storkreaturer:

Tyre, køer og andet kvæg over to år, heste over seks måneder	1,0 storkreaturer
Kvæg fra seks måneder til to år	0,6 storkreaturer
Får og geder over et år og hjortedyr over ni måneder	0,15 storkreaturer

Der skelnes ikke mellem store og små racer.

Krav til arealer med fast græsningstryk:

Når du vælger fast græsningstryk som afgræsningsmetode, er der ikke krav om, at arealet på alle delområder skal fremstå afgræsset. Kravet er blot, at der skal gå det fastsatte antal dyr på arealet, og der er et plantedække, der kan afgræsses (se krav til plantedække i afsnit 3.1).

Det fastsatte græsningstryk er et minimumsgræsningstryk. Du må derfor godt have flere dyr på marken, når blot der ikke overgræsses, så plantedækket ødelægges⁷¹. For at sikre de bedste forhold for den flora og fauna, der er på dit naturareal, kan du kontakte fx din kommune for at få vejledning til at finde det rette græsningstryk. Det er en fordel at sætte et eller flere ekstra dyr ud i tilfælde af sygdom eller dødsfald i besætningen, så du til enhver tid kan møde krav om græsningstryk.

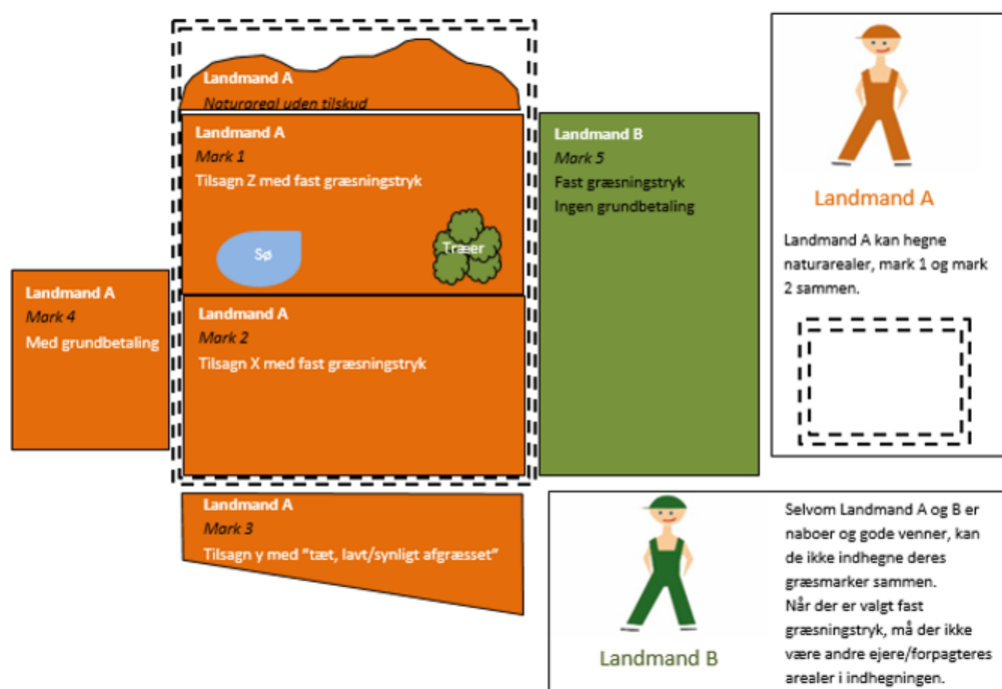
Regler for indhegning ved valg af fast græsningstryk⁷²

Bemærk: Nedenstående regler for indhegningen gælder kun i perioden 1. juni til 31. august.

En indhegning må kun indeholde marker og andre arealer, der bliver drevet af samme tilsagnshaver. Et græsningslav/-forening eller lignende, der er ejet af flere medlemmer, må gerne vælge fast græsningstryk som metode for afgræsning. Det gælder blot, at det er græsningslavet/-foreningen, der skal have råderetten over hele arealet inden for indhegningen og samtidig stå som ansøger af tilsagnet.

Når du har valgt fast græsningstryk, må indhegningen ud over tilsagnsmarken indeholde følgende arealer, der også tilhører dig som enten ejer eller forpagter:

- Andre marker med tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer med forpligtelse til fast græsningstryk
- Naturarealer, som
  - o Ikke har andre typer af tilsagn under landdistriktsprogrammet med pligt til afgræsning eller slæt, og
  - o Arealer omfattet af undtagelsesbestemmelsen for tilskudsberettigede arealer under grundbetalingen (art. 4 stk. 4 tidligere art. 32)⁷³ og som dermed ikke kan leve op til aktivitetskravet på grundbetalingsordningen som følge af forpligtelser under tilsagn (se mere om grundbetaling til projektarealer i kapitel 6.1).

Figur 5.3 Hegningsregler ved fast græsningstryk

Reglerne for tilskudsfordring gælder i hele indhegningen og ikke kun på tilsagnsarealet (se afsnit 4.4.4).

Beregning af græsningstrykket

Græsningstrykket opgøres på baggrund af hele det areal, der kan afgræsses i indhegningen. Dette gælder også, selvom du ikke søger tilskud til hele arealet.⁷⁴

Eksempel 1:

I en indhegning er der 10,00 ha. Ud af disse er der kun tilsagn på de 8,00 ha (der er ikke søgt til mere end 8,00 ha). 1,00 ha af de 10,00 ha kan ikke afgræsses, da det er vandlidende eller med tæt buskads. Denne ene ha ligger uden for de 8,00 ha med tilsagn, men inden for indhegningen.

Kravet til græsningstrykket er mindst 0,3 SK/ha.

Græsningstrykket skal beregnes ud fra hele det græsningsegnede areal i indhegningen og ikke kun det areal, der er tilsagn på. Det vil sige, at græsningstrykket skal beregnes ud fra indhegningen på 10,00 ha minus den ene ha, der ikke kan afgræsses pga. vand og tæt buskads.

Kravet til græsningstrykket i denne indhegning er derfor:

$0,3 \text{ SK/ha} \times 9,00 \text{ ha}$ (selvom tilsagnet kun er på 8,00 ha) = 2,7 SK.

Denne regel skyldes, at græsningstrykket er fastsat for at sikre, at der sker en pleje af hele arealet. Hvis der indgår ikke-tilsagnsarealer i indhegningen, der kan afgræsses, vil dyrene være spredt ud over et større areal, og græsningstrykket skal derfor tilpasses dette areal for at sikre en tilstrækkelig pleje af hele tilsagnsarealet.

Bemærk, at det er et minimumsgræsningstryk. Det vil sige, at der altid rundes op til nærmest mulige græsningstryk. I ovenstående eksempel skal der bruges 2,7 SK i indhegningen. Hvis dette opfyldes med køer over 2 år, vil det betyde, at der skal gå mindst 3 køer i indhegningen.

Eksempel 2:

Mark A med krav om 0,3 storkreaturer pr. ha er i indhegning med mark B, der har fået nedsat kravet til 0,2 storkreaturer pr. ha. Hvis der samlet går 0,2 storkreaturer pr. ha i indhegningen, vil marken med krav om 0,2 storkreaturer pr. ha kunne godkendes, mens marken med krav om 0,3 storkreaturer pr. ha vil blive underkendt. Dette vil gælde uanset i hvilken af markerne, dyrene befinder sig på under kontrollen, så længe de har adgang til hele arealet.

Bemærk: Hvis du hegner egne marker sammen, hvor der er fastsat forskelligt græsningstryk, skal der i hele indhegningen være et antal dyr svarende til det højeste fastsatte græsningstryk, for at alle marker kan godkendes. Det betyder, at hvis græsningstrykket på én eller flere marker i indhegningen ikke er højt nok, vil disse marker ikke blive godkendt ved kontrol.

Dyrene skal gå på arealet i hele perioden 1. juni til 31. august. Du må altså ikke bruge skiftefolde eller opdele marken i mindre dele, så dyrene ikke har adgang til hele arealet. Du må dog godt opdele marken, hvis der i hver af foldene er det fastsatte græsningstryk. Før 1. juni og efter 31. august må du gerne opdele marker.

Der kan også i særlige tilfælde dispenseres fra forbuddet mod tilskudsfordring samt fra hegningsreglerne, herunder med mulighed for at sammenhegne marker med type 66 og marker med type 67. Græsningstrykket skal så være opfyldt for hele det græsningsegnede areal i indhegningen, men samtidig skal kravet om synligt afgræsset den 15. september overholdes på marker med synligt afgræsset.

Du kan læse mere om dispensation i afsnit 11.8.

Nedsættelse af græsningstrykket⁷⁵

Landbrugsstyrelsen kan godkende et græsningstryk lavere end 0,3 SK/ha. Dette kan ske, hvis et lavere græsningstryk er til fordel for naturen - fx helårsgræsning på næringsfattige naturtyper med en høj naturværdi.

Muligheden for at søge nedsat græsningstryk er indført for at bl.a. at tilgodese pleje ved helårsgræsning på fx næringsfattige naturtyper, hvor et særligt lavt græsningstryk kan være nødvendigt. Samtidig har muligheden for at søge nedsat græsningstryk også til formål at understøtte, at der kan sikres tilstrækkeligt med foder til dyrene på arealet henover vintersæsonen. Landbrugsstyrelsen godkender som udgangspunkt ikke et nedsat græsningstryk lavere end 0,2 SK/ha.

En ansøgning om nedsættelse af græsningstryk kan indsendes i ansøgningsåret eller i løbet af den 5-årige tilsagnsperiode. Hvis du har fået godkendt et lavere græsningstryk af Landbrugsstyrelsen, er det dette græsningstryk, der gælder i resten af tilsagnsperioden. Du kan dog senere ansøge om at få det sat yderligere ned. Kravet til græsningstryk kan ikke sættes op i tilsagnsperioden, men da det er et minimumstryk, må du gerne sættes flere dyr på arealet, hvis der er behov for det.

Du kan se en tabel over vejledende græsningstryk på Landbrugsstyrelsens hjemmeside. Tabellen er vejledende, og det vil altid være forholdene på det enkelte areal, der ligger til grund for, hvilket græsningstryk der anbefales.

Du kan fra 2022 ikke længere søge om nedsat græsningstryk via fællesskemaet eller i tilsagnsskemaet.

Ved ansøgning om godkendelse af et lavere græsningstryk kan du anvende dette skema, som kan findes under afsnittet 'Ansøgning om nedsat græsningstryk' på plejegræs.dk.

Du kan også sende en mail til arealtilskud@lbst.dk.

Hvis du sender pr. mail, kan du i emnefeltet skrive "Ansøgning om nedsat græsningstryk". I ansøgningen angives for hver mark det ønskede græsningstryk. Der er i skemaet gjort plads til, at du indsætter en begrundelse for det nedsatte græsningstryk. Det kan fx være en udtalelse fra din kommune (hvis det drejer sig om et privat eller kommunalt ejet areal) eller Naturstyrelsen (hvis det er et statsejet areal). En udtalelse fra kommunen eller Naturstyrelsen skal afspejle de faktiske forhold på arealet og bør derfor være tidssvarende.

Ansøgningsfristen for at indsende ansøgning om at nedsætte græsningstrykket for tilsagnsåret med start 1. september 2022 er ændringsfristen for Fællesskemaet 2023.

Kapitel 5

Ikke-tilskudsberettigede arealer

Der er nogle arealer, hvor du kan ikke søge tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer. Det kan være, at du allerede har en anden ordning på det søgte areal, eller arealet i forvejen er pålagt en forpligtelse til afgræsning eller slæt igennem fx en servitut eller en fredning. Nedenfor kan du læse om nogle situationer, hvor mulighederne for at få tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer er påvirket af andre ordninger eller forpligtelser.

5.1 Er der i forvejen andre forpligtelser på arealet?

Du kan ikke søge tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer, hvis der i forvejen gælder en forpligtelse til afgræsning eller slæt, i henhold til en anden lovgivning, aftale eller servitut⁷⁶. Du kan dog godt søge om tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer med start 1. september, selv om arealet er braklagt under grundbetalingsordningen i hele kalenderåret. Her kan du godt søge om tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer med start 1. september, selv om arealet er braklagt i hele kalenderåret, men vær i så fald opmærksom på, at arealet ikke længere vil blive betragtet som brak, men som et græsareal og kan derved ikke indgå i opfyldelsen af GLM8. De øvrige tilsagnsregler gælder dog fra 1. september.

Du kan ikke søge tilsagn, hvis der i forvejen gælder en forpligtelse til at foretage afgræsning eller slæt på arealet som følge af⁷⁷ :

- En aftale, der indebærer, at du får betaling for denne forpligtelse.
- Et tilsagn om tilskud i medfør af anden lovgivning.
- En servitut.
- En pligt, der er pålagt i medfør af anden lovgivning.

5.2 Tilsagn, der ikke kan kombineres med denne ordning⁷⁸

Du kan ikke søge tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer, hvis du i forvejen ved tilsagnsperiodens begyndelse fx har ét af følgende tilsagn på arealet:

- Miljøvenlige jordbrugsforanstaltninger (tilsagnstype 9 og 13).
- Miljøvenlig drift af vådområder (tilsagnstype 16).
- Pleje af græs- og naturarealer (tilsagnstype 66 og 67).
- Økologisk Arealtilskud (tilsagnstype 36 og 37).
- Målrettet kvælstofregulering
- Ekstensivering med slæt (ny etårig ordning fra 2022)
- Minivådområder
- Bioordningerne

I forenelighedstabellen i bilag 1 kan du se hvilke ordninger, du kan kombinere. Du kan naturligvis godt søge tilsagn, hvis det eksisterende tilsagn udløber 31. august 2023, og du søger nyt tilsagn pr. 1. september 2023.

5.3 Arealer tilplantet med skov eller omfattet af tilskudsordning til skovbrug⁷⁹

Tilsagnsarealet må i hele tilsagnsperioden ikke være:

- Tilplantet med skov
- Omfattet af en tilskudsordning til skovbrug.

- Pålagt fredskovspligt, medmindre arealet er et ubevokset landbrugs- eller naturareal i hele tilsagnsperioden.

Bemærk at der er forskel på reglerne alt efter, om der er pålagt fredskovspligt på arealet eller ej. Se mere i afsnit 5.3.1 og 5.3.3

Du skal være opmærksom på, at med de nye regler for fleksibilitet, hvor der tillades delområder op til 1 ha, der ikke er plejet, herunder krat, så kan delområdet på sigt udvikle sig et areal, der lever op til definitionen af skov jf. afsnit 5.3.1. I henhold til jordressourcebekendtgørelsen, skal du, hvis du ønsker af lade et areal på 0,5 ha eller derover udvikle sig til skov, anmelde det til kommunen. Du kan læse mere om anmeldelse af skov i

[Vejledning til bekendtgørelse om jordressourcernes anvendelse til dyrkning og natur.](#)

Du kan hente

[anmeldelsesblanketten her](#)

5.3.1 Bevoksede arealer uden fredskovspligt

Du kan som udgangspunkt ikke søge tilsagn, hvis der er skov på arealet. Skov defineres her som et landområde på over 0,50 ha med træer af en højde på 5 meter og med en kronedækning på mindst 10 pct⁸⁰. Hvis du hovedsageligt bruger arealet med skov til landbrug, kan du dog godt få tilsagn og udbetalt tilskud til arealet. Her gælder så blot, at der skal være et plantedække under træerne, som egner sig til afgræsning, og du får afgræsset eller taget slæt på arealet.

5.3.2 Kombination med tilsagn til skovrejsning⁸¹

Du kan som udgangspunkt ikke søge tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer på arealer, hvor der er tilsagn til skovrejsning⁸². Det er dog muligt at søge tilskud til Pleje af græs- og naturarealer på de dele af et areal, som ikke er bevokset med træer, og som ikke modtager tilskud til skovrejsning.

5.3.3 Arealer med fredskovspligt⁸³

Du kan som udgangspunkt ikke søge tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer, hvis der er fredskovspligt på arealet.

Du kan dog godt få tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer, hvis arealet er ubevokset. Det vil sige, at arealet ikke må være bevokset med højstammede træer, og kronedækningen skal være på under 10 pct. På fredskovspligtige arealer er det altså ikke nok, at der er plantedække under træerne for, at du kan få tilsagn på arealet. Arealet skal være ubevokset i hele tilsagnsperioden. Fredskovspligtige arealer, der har fået tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer i 2018 eller tidligere kan opretholde tilsagnet i resten af tilsagnsperioden, så længe betingelserne og de øvrige betingelser for tilsagnet er overholdt.

5.4 Arealet er ikke landbrugs- eller naturareal⁸⁴

Du kan ikke opretholde tilsagnet på arealer, der i løbet af tilsagnsperioden anvendes til fx:

- Bygninger - både landbrugsbygninger, privatboliger og erhverv
- Befæstede veje, infrastruktur og lignende
- Golfbane, have, eller ridebane og lignende

Kapitel 6

Kombinationsmuligheder med andre ordninger og sammenhæng med konditionalitet

Du kan kombinere dit tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer med følgende andre tilsagn:

- Fastholdelse af vådområder (typerne 50 og 55)
- Fastholdelse af statslige vådområder (type 74)
- Fastholdelse af kommunale kvælstofvådområder (type 75)
- Fastholdelse af fosforvådområder (type 76)
- Fastholdelse af Natura 2000 Hydrologi (type 77)
- Fastholdelse af lavbundsområder (type 78)
- Tilskud til sammenhængende arealer i og i tilknytning til Natura 2000 områder (Miljøstyrelsen)

For en samlet oversigt over forenelighed med andre tilsagn henvises til denne oversigt på Landbrugsstyrelsens hjemmeside.

6.1 Grundbetaling til projektarealer (tidligere undtagelsen i artikel 32)

Grundbetaling til projektarealer giver mulighed for at modtage støtte under grundbetalingsordningen, selv om arealet ikke lever op til de almindelige støttebetingelser under denne ordning⁸⁵.

For at kunne modtage grundbetaling til projektarealer skal et areal med tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer leve op til følgende krav:

- Have dannet grundlag for mindst én støtteudbetaling under grundbetalingsordningen perioden fra 2015 eller fremefter eller
- Indgå i et vand- eller naturprojekt der medvirker til implementeringen af Vandrammedirektivet, Fuglebeskyttelsesdirektivet eller Habitatdirektivet eller ligge indenfor Natura 2000-område.

En støtteudbetaling under grundbetalingsordningen i årene 2015-2022 kan være i form af grundbetaling til arealer med skovrejsning, vådområder, minivådområder mv. efter den tidligere undtagelsesbestemmelse i artikel 32.

Det skal være tilsagnet eller projektet, der er årsagen til, at arealet ikke længere opfylder kravene til grundbetalingsordningen.

Du kan læse mere i Vejledning om grundbetaling

6.2 Sammenhæng med konditionalitet

Fra 2023 ændres det nuværende krydsoverensstemmelse (KO) til konditionalitet. Grundlæggende dækker de to begreber over det samme, nemlig en række krav, som ikke er støttebetingelser, men krav, som du skal overholde for ikke at blive trukket i støtte. Det drejer sig om krav vedrørende klima, miljø, folkesundhed, plantesundhed og dyrevelfærd. Du kan læse mere om de nye GLM-krav på Landbrugsstyrelsens hjemmeside eller i Vejledning om konditionalitet 2023.

6.2.1 GLM 8

For tilskudsordningen til pleje af græs- og naturarealer, skal du være opmærksom på GLM 8 kravet. GLM 8 er et generelt krav, der vedrører alle dine arealer med status af omdrift. Dette omfatter også de af dine tilsagnsarealer, som har status som omdrift (afgrødekode 247). Ifølge GLM 8-kravet skal du sikre, at mindst 4 pct. af dine arealer i omdrift udgøres af ikke-produktive elementer. Husk at kravet gælder på bedriftsniveau. Det betyder, at du ikke nødvendigvis skal udlægge de ”ikke-produktive elementer” på selve tilsagnsarealet. Du kan med fordel etablere dem på øvrige omdriftsmarker jf. retningslinjerne herfor.

Hvis du har behov for at udlægge ”ikke-produktive elementer” på selve dit tilsagnsareal med status som omdrift, kan følgende arealer og elementer anvendes: småbiotoper, markkrat, GLM-søer eller GLM-fortidsminder.

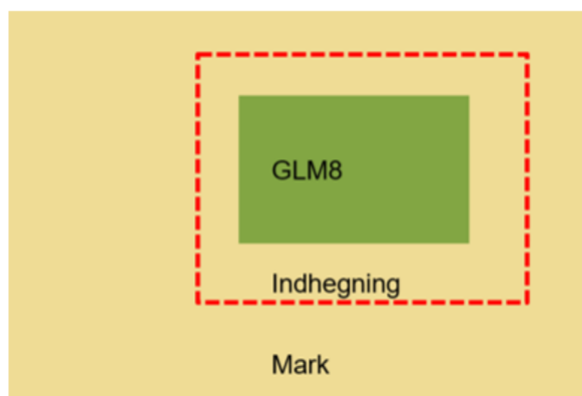
- Markkrat: eksisterende klynger af træer og buske mellem 100m² - 0,5 ha. Vær her opmærksom på, at størrelsesgrænsen er 0,5 ha for det delområde, du kan indtegne som et markkrat. Der skal være mindst 5 meter mellem flere markkrat. Markkrat skal være indtegnet i IMK, og vil så automatisk blive medregnet til opfyldelse af GLM 8, når du indtegner din omdriftsmark henover. Der er ikke krav om frahegning af markkrat på et græsningsareal. Herunder kan klynger af træer på under 500m² benyttes til markkrat på GLM 8.

- GLM-fortidsminder og GLM-søer. Disse elementer har du pligt til at vedligeholde og fastholde. GLM-søer og –fortidsminder som er registreret i IMK, vil ligesom markkrat blive medregnet til opfyldelse af GLM 8, når du indtegner din omdriftsmark henover. Der er ikke krav om frahegning af GLM-elementer på et græsningsareal.

- Småbiotoper (til GLM8). Du kan udlægge ”småbiotoper til GLM 8” på dit tilsagnsareal indenfor den gældende fleksibilitet for plejekravet. Det betyder at hver småbiotop må udgøre op til 1 ha og samlet må de udgøre op til 20 procent af marken. Der skal være mindst 5 meter mellem hver ”småbiotop til GLM 8”. En småbiotop til GLM 8 vil være et delareal, hvor du enten undlader slæt eller græsning. Ved forpligtelse om græsning skal du sørge for at frahegne de delarealer, som du vil bruge til at opfylde GLM 8.

Frahegningen får ikke konsekvenser for dit tilsagn eller din udbetaling, men husk at grænsen på 1 ha samt fleksibiliteten på 20 pct. På markniveau begrænser, hvor meget areal der kan henligge uden græsning eller slæt (jf. kapitel 4).

”Småbiotoper til GLM 8” skal indtegnes i IMK for at blive medregnet til opfyldelsen. Du kan godt udlægge et delareal uden slæt eller græsning (frahegning), som er en smule større end det areal, som du indtegner og markerer som ”småbiotop til GLM 8” (se illustration herunder). Det er fællesmængden af det indtegnede og frahegnede delareal, som vil blive regnet med til opfyldelse af GLM 8. Men husk fortsat, at hele delarealet uden slæt eller græsning vil indgå i opgørelsen af 20 procentfleksibilitet på ordningen.

Kapitel 7

Ansøgning om nyt tilsagn

7.1 Ny vejledning i løbet af forår/sommer 2023

I løbet af forår/sommer 2023 udsender Landbrugsstyrelsen en ny vejledning. I den vil det blive beskrevet nærmere, hvordan man søger om nyt tilsagn, og hvad man skal være opmærksom på i den forbindelse.

Ansøgningsrunden begynder 3. juli 2023 og slutter 29. september 2023.

Bemærk:

Du kan ikke omdanne dit eksisterende tilsagn om pleje af græs- og naturarealer til et nyt tilsagn om pleje af græs- og naturarealer i den nye reformperiode.

Kapitel 8

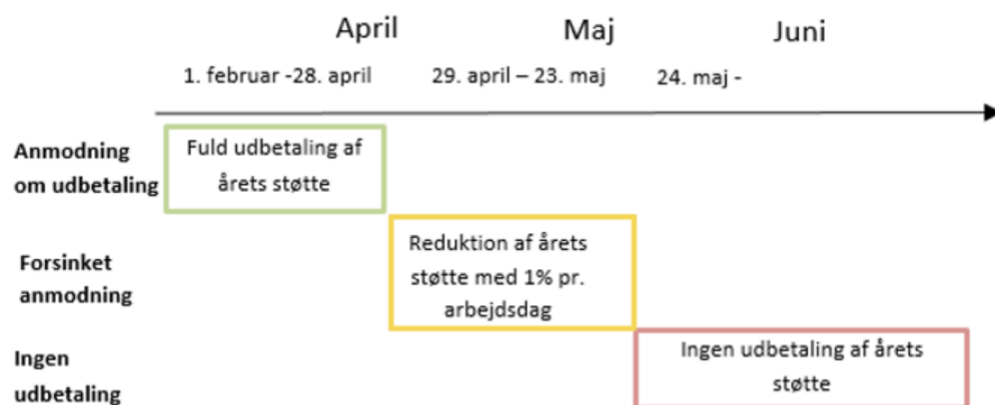
Anmodning om udbetaling af tilskud

8.1 Frister

Fristen for at indsende anmodning om udbetaling af tilskud for et eksisterende tilsagn er 28. april 2023.

Du kan indsende en forsinket ansøgning om udbetaling af tilskud frem til 23. maj 2023, men støtten vil blive reduceret med 1 % pr. arbejdsdag for hver af de ordninger, hvor du ikke har indberettet mindst én mark senest 28. april 2023. Hvis du ikke har indsendt en anmodning om udbetaling senest den 23. maj 2023, vil dit tilsagn bortfalde med krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud.

Hvis du har indsendt en anmodning om udbetaling inden den 28. april 2023, kan du ændre i din anmodning frem til 23. maj 2023. Søger du om udbetaling af tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer på arealer, hvor tilsagnet er registreret ved anden ansøger, er fristen for at indsende producentskifteskema senest 23. maj 2023, hvor begge parter skal have underskrevet skemaet.

Figur 8.1 Frister for anmodning om udbetaling af tilskud

8.2 Krav til ansøgning om udbetaling

Du skal hvert år indtegne dine marker i Internet Markkort og anmode om udbetaling af tilskud for dit eksisterende tilsagn til tilsagnstype 66 og 67 på siden ”Udbetaling af tilskud til Pleje af græs- og naturarealer” i Fællesskemaet, som du finder på Miljø- og Fødevareministeriets Tast selv⁸⁶. På denne side skal du for hver mark, der overlapper et tilsagn med tilsagnstype 66 eller 67 tage stilling til, om du søger om udbetaling af tilskud.

Hvis du har fået en dispensation til nogle af tilsagnsbetingelserne, er det de betingelser, der fremgår af dispensationen, du erklærer at overholde. Du skal altså stadig sætte hak i ”Ja” i feltet ”Jeg søger om udbetaling af tilskud”, også selv om du pga. dispensationen ikke får dit tilskud udbetalt.

Tilsagnet bortfalder, hvis du ikke søger udbetaling

Hvis du sætter hak i ”Nej” i feltet ”Jeg søger om udbetaling af tilskud”, vil tilsagnet automatisk bortfalde med krav om tilbagebetaling.

Det samme gælder, hvis du ikke indberetter alle dine marker på siden ”Markplan og Grundbetaling” og siderne for udbetaling af tilskud.

Hvis du søger et nyt tilsagn i 2023, skal du første gang anmode om udbetaling i Fællesskema 2024. Du kan enten selv bede om udbetaling via Tast selv-service, eller du kan give fuldmagt til fx din konsulent.

Se Brugerguide for Internet Markkort for beskrivelse af, hvordan du tegner dine marker.

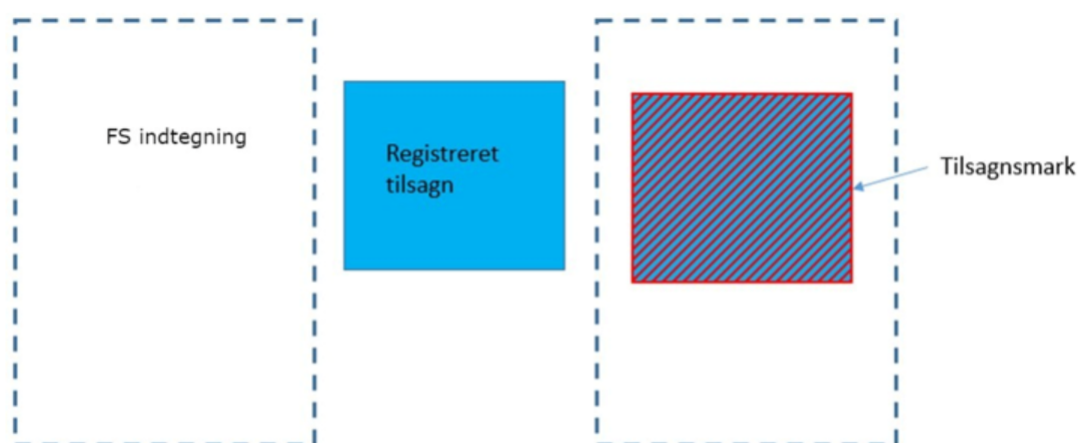
8.2.1 Sådan beregnes de 20 pct. fleksibilitet

Når vi beregner, om de områder under 1 ha, der ikke er plejet, udgør mere end 20 pct., tager vi udgangspunkt i tilsagnsmarken. Tilsagnsmarken defineres som overlappet mellem den mark, du har tegnet i Fællesskemaet, og det tilsagn, vi har registreret i IMK. Det vil sige, at arealer uden for tilsagnsarealet ikke indgår i beregningen af de 20 pct. fleksibilitet. Det samme gælder for arealer, hvor støtteberettigelseskriterierne ikke er opfyldt.

Vær opmærksom på, at hvis du kombinerer dit tilsagn med grundbetaling, skal områder op til 1 ha registreres som småbiotoper for også at være støtteberettiget til grundbetaling. Du kan læse mere i

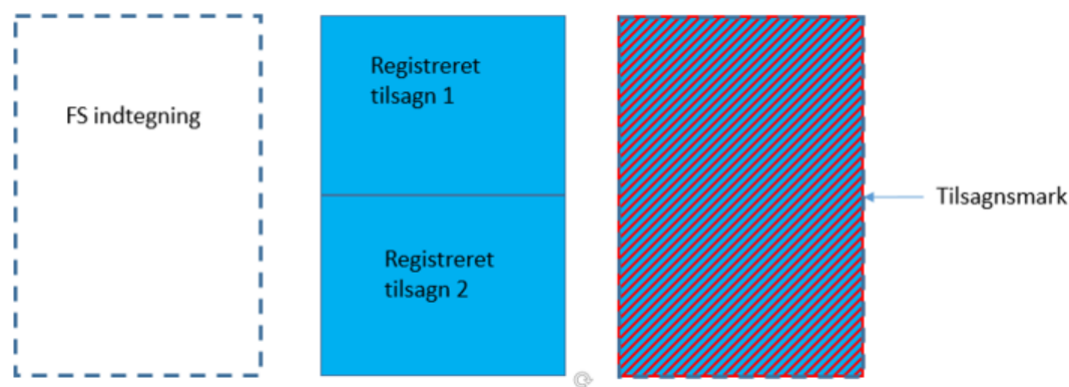
Vejledning om grundbetaling og støtteberettigede arealer.

På Figur 8.2 nedenfor ses et registreret tilsagn, hvor FS marken er noget større end tilsagnsmarken. Overlappet er 100%, og tilsagnsmarken er derfor lig med det registrerede tilsagn.

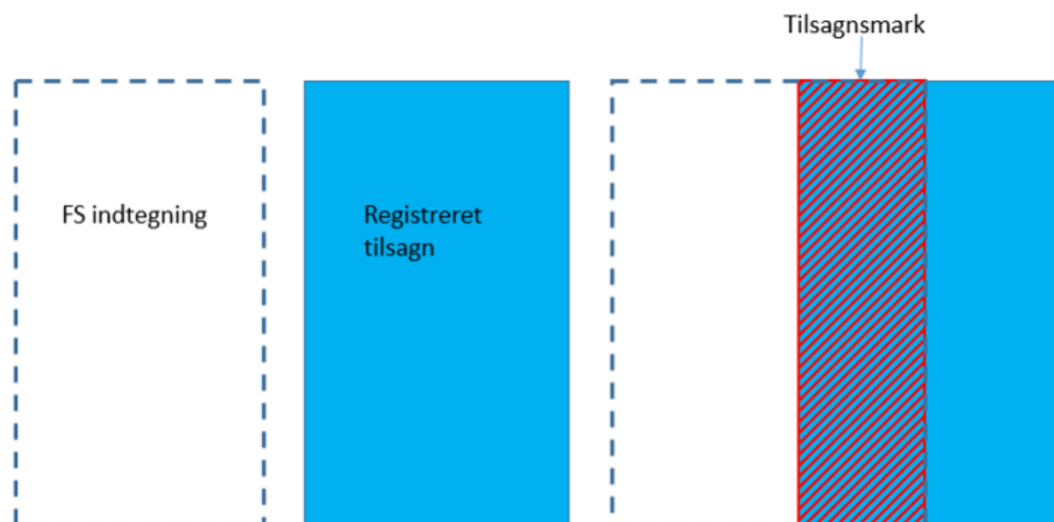
Figur 8.2: Mark indtegnet i Fællesskema overlapper fuldt ud den registrerede tilsagnsmark

På Figur 8.3 nedenfor kan du se, at hvis din mark i årets Fællesskema overlapper med flere forskellige tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer, er det overlappet med summen af de registrerede tilsagn inden for marken, der udgør den samlede tilsagnsmark.

Figur 8.3 FS mark overlapper to registrerede tilsagn

På Figur 8.4 nedenfor kan du se, at hvis din indtegning ikke overlapper med hele det registrerede areal, er det kun den del, der overlapper den registrerede tilsagnsmark, der er tilsagnsmarken.

Figur 8.4: Mark indtegnet i Fællesskema overlapper kun delvist med den registrerede tilsagnsmark

8.2.2 Valg af afgrødekode ved udfyldelse af Fællesskemaet

Når du anmoder om udbetaling, er det vigtigt, at du anmelder arealet med den rigtige afgrødekode. Afgrødekoden skal være uden kvælstofnorm og afspejle arealets status. Hvis du anvender en ikke-tilsagnsberettiget afgrødekode, kan du ikke søge om udbetaling på marken i Fællesskemaet.

Et areal med tilsagn til pleje af græs- og naturarealer kan være enten et naturlignende areal eller være et landbrugsareal og have status af enten omdrift eller permanent græs. Arealets status har ikke indflydelse på tilsagnsreglerne, men har betydning for opfyldelsen af landekvoten for opretholdelse af permanent græs, og det kan have betydning for opfyldelse af krav under grundbetalingsordningen.

Arealets status fastfrysnes i tilsagnsperioden. Det betyder fx, at hvis arealet har ligget med græs i 3 år, før du fik tilsagn på arealet, vil arealet have status som 4. års græs i det første år, efter tilsagnet er udløbet. Hvis du har tilsagn på et tidligere omdriftsareal over flere tilsagnsperioder – altså hvis arealet var omdrift, da det indgik i det første tilsagn - nulstilles status, og arealet har dermed status som 1. års græs i det første år, efter sidste tilsagn udløber. Et areal kan derfor godt have status af omdrift, selvom der er tilsagn på det i en længere årrække (se eksempel nedenfor).

TABEL 8.1. Arealstatus ved tilsagn og efter tilsagnets afslutning.

2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Græs år 3	Græs år 4	Tilsagn					Omdrift (græs år 5)
		Omdrift (græs år 5)					
Græs år 5	Perm. græs	Tilsagn					Permanent græs
		Permanent græs					

Tilsagn på tidligere omdriftsareal	Nyt tilsagn/gentegning af tilsagn Anmeldes med afgrødekode 247	Omdrift (græs år 1)
Tilsagn på tidligere permanent græs	Nyt tilsagn/gentegning af tilsagn Anmeldes med afgrødekode 254	Permanent græs

Begrebet permanent græs blev først indført i 2005. Arealer, der har haft tilsagn siden 2004 eller tidligere, vil derfor have status af omdrift.

Du kan vælge mellem tre afgrødekoder, når du søger om udbetaling af dit tilsagn til Pleje af græs- og natur-arealer. I tabellen herunder kan du se, hvornår du skal vælge hvilken kode.

TABEL 8.2. Afgrødekoder der kan bruges til tilsagnsarealer.

Afgrøde-kode	Tekst	Bruges når
254	Miljøgræs MVJ-tilsagn (0N), permanent	Anvendes til landbrugsarealer, der opfylder de almindelige betingelser for grundbetaling (uanset om du søger grundbetaling eller ej), og som var permanent græs før tilsagnets start.
247	Miljøgræs MVJ-tilsagn (0N), omdrift	Anvendes til landbrugsarealer, der opfylder de almindelige betingelser for grundbetaling (uanset om du søger grundbetaling eller ej), og som var i omdrift før tilsagnets start.
318	MVJ ej udtagning, ej landbrugsareal	Et naturlignende areal, der ikke kan leve op til de almindelige regler under grundbetalingsordningen.

8.2.3 Generelt om udbetaling

Hvornår bliver pengene udbetalt?

Pengene bliver udbetalt en gang om året. Landbrugsstyrelsen starter normalt udbetalingerne 1. december i ansøgningsåret. Vi forventer, at alle tilskud er udbetalt senest 30. juni året efter. Du kan læse om vores mål for udbetaling i vores resultatkontrakt, som du kan finde her.

Udbetalingskonto

Tilskuddet vil blive udbetalt til den konto, der er registreret som din NemKonto. Du kan indberette og ændre den konto, du ønsker som NemKonto, i dit pengeinstitut (eller netbank) eller på nemkonto.dk.

Nyt CVR-nummer

Hvis din bedrift får nyt CVR-nummer, skal du huske at få registreret din NemKonto på det nye CVR-nummer. Du skal desuden huske at indsende en erklæring om producentskifte, hvis du får et nyt CVR-nummer, fordi din bedrift har skiftet ejer i forbindelse med oprettelse eller ophør af et selskab. Læs mere i kapitel 10.

Oplysninger til SKAT

Tilskuddet er skattepligtigt, og Landbrugsstyrelsen oplyser til SKAT, hvor meget du har fået udbetalt.

Loft over tilskud

Der er et loft for, hvor stort et samlet tilskud, du årligt kan modtage pr. ha fra ordninger under Landdistriktsprogrammet⁸⁷. Tilskudsloftet afhænger af, hvilke afgrøder du havde på arealet året før, du gik ind i ordningen/tilsagnet⁸⁸. Det betyder, at hvis du fx havde korn på arealet i 2022, er støtteloftet ca. 4.500 kr./ha/år. Der gives kompensation efter den afgrøde med højeste sats for engangskompensation i referenceperioden. For arealer under projekter, hvor midlerne til kompensation er afsat på baggrund af en tidligere referenceperiode, vil den dog være denne, der er gældende.

TABEL 8.3.

Afgrøde på arealet året før tilsagnsstart	Støtteloft pr. ha pr. år
1-årige afgrøder på arealet, fx korn, raps, roer,	600 euro (ca. 4.500 kr.)
Flerårige specialafgrøder, fx frugttræer,	900 euro (ca. 6.700 kr.)
Ved anden arealanvendelse, fx permanente græsarealer	450 euro (ca. 3.350 kr.)

Støtteloftet gælder for hver enkelt foranstaltning i landdistriktsprogrammet. Fx er Fastholdelse af vådområder og Pleje af græs- og naturarealer samme foranstaltning, da der ydes tilskud til ordningerne under samme artikel i forordningsgrundlaget. Grundbetaling indgår ikke i EU-loftet.

Eksempel: Hvis du har et tilsagn om fastholdelse på et areal, hvor du tidligere dyrkede korn (sats 3.500 kr./ha), og du på samme areal har et tilsagn om Pleje af græs- og naturarealer med afgræsning (sats 1.650 kr./ha eller 2.600 kr./ha), vil du ramme EU-loftet, og dit samlede tilskud vil blive nedsat til max ca. 4.500 kr./ha (inden der eventuelt beregnes fradrag for overtrædelser). Loftet vil ikke påvirke engangskompensationen.

Kapitel 9

Kontrol og sanktion

Hvert år kontrollerer Landbrugsstyrelsen alle modtagne Fællesskemaer og Tilsagnsskemaer administrativt og ved satellitbaseret kontrol. Derudover udvælger Landbrugsstyrelsen et antal ansøgninger, som vi kontrollerer ved fysisk kontrol på stedet, dvs. på din bedrift.

Formålet med disse kontroller er at sikre, at tilsagnsbetingelserne bliver overholdt⁸⁹.

Kontrol sker på grundlag af din indsendte udbetalingsanmodning i Fællesskemaet, din indtegning i Internet Markkort og markblokregistret. Din indtegning af tilsagnsarealerne i Internet Markkort bliver kontrolleret i forhold til de oplysninger, som Landbrugsstyrelsen har registreret om dit tilsagn.

Høringsbreve

I forbindelse med kontrol af Fællesskemaet og Tilsagnsskemaet sender Landbrugsstyrelsen hvert år høringsbreve til ansøgere vedrørende forskellige fejl i ansøgningerne/anmodningerne. Det er vigtigt, at du reagerer på brevene, da det kan have indvirkning på dit tilsagn fremadrettet.

Som ansøger kan du i høj grad selv være med til at undgå, at du får fejl i din ansøgning og dermed høringsbreve ved at sikre, at din ansøgning er så korrekt som mulig. Du bør bl.a. være opmærksom på:

- Kun at søge tilsagn på arealer, du har rådighed over som ejer eller forpagter,
- Kun at søge støtte til tilskudsberettigede arealer,
- At tegne alle dine marker præcist, så du får indtegnet hele tilsagnet, og
- At lave tidlige og præcise ændringsforslag til markblokke, der er forkerte.

9.1 Kontrol i forhold til markblokke

Det er kun arealer inden for markblokkene, som er tilskudsberettigede. Det betyder, at arealer, som ligger uden for markblok, ikke bliver medregnet til det tilskudsberettigede areal. Hvis du mener, at markblokgrænsen er forkert, skal du indsende et ændringsforslag via IMK og tegne det areal, som du mener er støtteberettiget, i en selvstændig mark med markbloknummer 999999-99. Hvis du ikke gør det, vil du ikke kunne få tilsagn eller udbetaling til den del, der ligger uden for markblok⁹⁰. Vær opmærksom på, at fristen for at indsende ændringer til markblokkene er tidligere end fristen for at indsende ændringer til Fællesskemaet eller fristen for at indsende Tilsagnsskemaet. Læs mere om indtegning i Brugerguide til Internet Markkort.

9.2 Satellitbaseret kontrol

Der udføres ikke satellitbaseret kontrol på arealer med tilsagn til pleje af græs- og naturarealer. Du kan læse mere om satellitbaseret kontrol i vejledningen om grundbetaling og tilskudsberettigede arealer.

9.3 Kontrol på stedet

Kontrollen kan bestå af en fysisk kontrol på stedet, dvs. din bedrift. Kontrolbesøg foretages uanmeldt eller med et kort varsel på højst 48 timer.

Du har med din ansøgning accepteret, at vi udfører kontrol på bedriften. Hvis din bedrift udtages til et kontrolbesøg, har du pligt til at medvirke til, at kontrollen kan gennemføres⁹¹.

Hvis vi ikke kan komme i kontakt med dig, varsler vi dig, og oplyser dig om, at vi begynder kontrol senest 48 timer efter, at vi har afleveret varslingen. Kontrollen af dine marker bliver gennemført på dette tidspunkt. Hvis du ikke selv har mulighed for at deltage på det tidspunkt, kan du finde en stedfortræder. Du skal dog være opmærksom på, at vi gennemfører kontrollen uanset, om du har mulighed for at deltage eller ej.

Kan vi ikke gennemføre en kontrol på grund af forhold, som du er årsag til, vil vi afvise din ansøgning om tilskud. I en sådan situation vil dit tilsagn bortfalde, og vi vil derudover kræve, at du tilbagebetaler tidligere udbetalt tilskud⁹².

Kontrolløren kan have brug for at se i bilag eller lignende for at kontrollere, om tilsagnsbetingelserne er overholdt. Der er krav om, at du skal kunne fremvise skatte-, moms- og driftsregnskaber for hver tilsagnsperiode, hvis kontrolløren efterspørger disse i forbindelse med kontrollen. Du skal opbevare disse dokumenter i mindst 5 år fra udbetalingstidspunktet⁹³.

Hvis der er betingelser, som vi ikke har kunnet kontrollere, fordi vi ikke har kunnet komme i kontakt med dig, kan vi betragte disse betingelser som overtrådt.

Efter kontrollen vil du modtage et brev i Tast selv-service med kontrolresultaterne. Hvis kontrollen giver anledning til bemærkninger, vil du sammen med kontrolresultatet modtage en skriftlig høring. Her får du mulighed for at kommentere kontrolresultatet, som fremgår af "Egne kontrolresultater 2023."

Kontrolløren vil ikke besvare dine eventuelle kommentarer til kontrollen, men sender dem sammen med sine egne bemærkninger til den videre sagsbehandling, hvor der tages stilling til bemærkningerne, inden der træffes afgørelse.

Hvis vi ikke hører fra dig, træffer vi afgørelse i sagen på det foreliggende grundlag. Konsekvensen af, at du ikke overholder betingelserne for ordningen, kan være sanktion, bortfald af tilsagnet, og krav om at du skal tilbagebetale tidligere udbetalt tilskud.

9.4 Overtrædelse af tilsagnsbetingelser og sanktioner

Hvis vi ved kontrollen konstaterer, at du har overtrådt betingelserne, afhænger konsekvensen først og fremmest af hvilken betingelse, der er overtrådt.

Vi vurderer din sag afhængig af, om det er en overtrædelse af⁹⁴ :

- Kriterier for støtteberettigelse,
- Forpligtelser eller
- Andre forpligtelser.

Ved de nye sanktionsbestemmelser og betydningen af dem for nye tilsagn, der søges i 2023, uddybes i vejledning, der udkommer i 2023.

9.4.1 Overtrædelse af kriterier for støtteberettigelse⁹⁵

Kriterier for støtteberettigelse er grundlæggende betingelser, der giver adgang til ordningen, eller som skal overholdes i hele tilsagnsperioden. Det kan fx være betingelsen om, at du skal have rådighed over arealet i hele tilsagnsperioden. Ved overtrædelse af disse betingelser beregner vi ikke sanktion, men arealet udgår af dit tilsagn, og du skal betale tidligere udbetalt tilskud tilbage.

9.4.2 Overtrædelse af forpligtelser/andre forpligtelser⁹⁶

Ved forpligtelser forstås de betingelser, der kompenseres for i ordningen. Det er fx afgræsning eller slæt, når du søger tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer.

Andre forpligtelser er øvrige betingelser, der ikke kompenseres for, men som du alligevel skal overholde for at modtage tilskud, fx forbud mod tilskuds fodring.

Ved overtrædelse af forpligtelser/andre forpligtelser beregner vi en sanktion. I bilag 2 kan du se en vejledende oversigt over, hvordan vi sanktionerer de enkelte overtrædelser. Sanktionsprocenten afhænger af en konkret vurdering i den enkelte sag.

Ved overtrædelse af forpligtelser/andre forpligtelser bliver overtrædelserne vurderet i forhold til⁹⁷ :

- Alvor – hvor alvorlig er overtrædelserne i forhold til ordningens formål?
- Omfang – hvilken virkning har overtrædelserne på ordningen som helhed?
- Varighed – hvor længe vil arealet være påvirket af overtrædelserne?
- Hyppighed - har du haft en lignende overtrædelse inden for programperioden 2014-2022?

Vi laver en samlet vurdering af alvor, omfang og varighed for hver type af overtrædelser, og inddeler overtrædelserne i vægtningskategorier på denne baggrund. I bilag 2 kan du se vejledende vægtningskategorier for hver type af overtrædelser. Læs mere om vægtningskategorier i næste afsnit.

Kriteriet ”hyppighed” betyder, at sanktionen skærpes, hvis en overtrædelse har fundet sted flere gange hos den samme tilsagnshaver. Du kan læse mere i kapitel 9.4.5 om, hvordan vi beregner den skærpede sanktion for en gentagen overtrædelse.

9.4.3 Hvordan beregner vi din sanktion?

I de følgende kapitler har vi beskrevet, hvordan vi beregner sanktionen, så det er muligt for dig selv at regne efter. Sanktionen beregnes kun for overtrædelser af typen forpligtelser/andre forpligtelser.

Sanktionering ved overskridelse af 20 pct. ikke plejede områder på under 1 ha

Hvis mere end 20 pct. af tilsagnsmarken, der ikke er plejet, beregnes der sanktion for de områder, som udgør mere end 20 pct. af tilsagnsmarken, hvilket også medvirker til en sanktion på grundbetalingen. Ved overskridelsen af de 20 pct. ikke plejede områder, er det kun de områder, der overstiger de 20 pct., der vil

blive sanktioneret. Overskridelsen af de 20 pct., vil blive håndteret på den måde, at Landbrugsstyrelsen – ud fra listen i bilag 3 – indregner de mest permanente områder i de 20 pct. først.

Eks:

Marken udgør 3 ha, det vil sige at 20% fleksibilitet er 6.000 m² (0,6 ha).

Der er 4 observationer i kategori 1 på henholdsvis 2*800 m² (obs. 1a og 1b), 600 m² (obs. 1c) og 200 m² (obs. 1d)

Der er 6 observationer i kategori 2 på henholdsvis 800 m² (obs. 2a), 600 m² (obs. 2b), 2 *300 m² (obs. 2c og 2d) og 200 m² (obs. 2e)

Der er 2 observationer i kategori 3 på henholdsvis 900 m² (obs. 3a) og 600 m² (obs. 3b)

Der er 2 observationer i kategori 4 på henholdsvis 600 m² (obs. 4a), 500 m² (obs. 4b) og 400 m² (obs. 4c)

Det betyder, at processen er:

1. Der startes i kategori 1: Alle 4 observationer (obs. 1a, 1b, 1c og 1d) kan rummes inden for fleksibiliteten.
2. Der er nu 4200 m² tilbage i fleksibiliteten.
3. Vi kigger nu i kategori 2. Alle 6 observationer (obs. 2a-2e) kan rummes inden for fleksibiliteten.
4. Der er nu 1500 m² tilbage i observationen
5. Den største observation i kategori 3 (obs. 3a) kan rummes i fleksibiliteten.
6. Der er nu 500 m² tilbage
7. Den næst største observation i kategori 3 (obs. 3b) er på 600 m² og kan derfor ikke rummes i fleksibiliteten
8. Der ses på næste kategori.
9. Den største observationer i kategori 4 (obs. 4a) er over 500 m² og kan derfor ikke rummes i fleksibiliteten
10. Den næste observation i kategori 4 (obs. 4b) er på 500 m² og kan derfor rummes i fleksibiliteten
11. Fleksibiliteten er opbrugt, og de resterende observationer sanktioneres.

Resultatet er derfor:

- Observationer, uden sanktion: 1a, 1b, 1c, 1d, 2a, 2b, 2c, 2d, 2e, 3a og 4b
- Observationer, der skal sanktioneres: 3b, 4a og 4c

Beregning af sanktion

Når vi beregner, hvor stor sanktionen skal være, bruger vi to virkemidler:

- Vægtningskategorier: 2, 10, 25, 50 eller 100 procent. Kategorierne er opgjort ud fra overtrædelsens alvor, omfang og varighed.
- Sanktionstrappe – en faktor, der ganges på overtrædelsen. Det vil sige, at arealmæssigt store eller gentagne overtrædelser giver forholdsmæssigt større sanktioner.

De to virkemidler, vægtningskategorier og sanktionstrappe, giver tilsammen mulighed for, at vi kan tilpasse sanktionerne efter, fx hvor alvorlig overtrædelsen er eller hvor stort et areal, som overtrædelsen har berørt. Virkemidlerne betyder også, at vi kan nedsætte din udbetaling med et større beløb end det beløb, du egentlig skulle have udbetalt for det areal, hvor der er konstateret en overtrædelse. Det betyder fx, at en grov overtrædelse på arealet betyder en større nedsættelse, end hvad der svarer til udbetalingen på det lille areal. Nedsættelsen vil dog aldrig være større end dit samlede tilskud.

Vurderingen af en overtrædelse vil altid bero på en konkret bedømmelse i det enkelte tilfælde. Det betyder, at vægtningskategorien i nogle sager kan være højere eller lavere end det, der fremgår af oversigten i bilag 2.

Beregningen af sanktionen sker i trin og på afgrødegruppeniveau. I disse trin bruger vi også en række begreber (overtrædelsesprocent, sanktionsprocent og samlet sanktionsprocent), som går igen i de sanktionsbreve, som vi sender ud, hvorimod begrebet overtrædelsesprocent ikke bruges i bekendtgørelsen. I det følgende gennemgås de enkelte trin i sanktionsberegningen, og bagefter kan du se en række eksempler.

Begrebet afgrødegruppe⁹⁸ bruges ved beregning af sanktion. En afgrødegruppe er tilsagnsmarker, der er givet i samme programperiode (fx 2014-2022) under samme foranstaltning (alle arealbaserede miljøtilsagn), og som har samme sats.

Hvis du modtager tilskud med forskellige satser på de enkelte arealer, vil disse indgå i forskellige afgrødegrupper.

Et eksempel på dette er, hvis du har tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer, og du på mark 1 har et tilsagn med forpligtelse til slæt til 850 kr. pr. ha og på mark 2 har et tilsagn med forpligtelse til afgræsning til 1.650 kr. pr. ha. De to marker er opdelt i to forskellige afgrødegrupper, fordi der modtages tilskud med to forskellige satser.

Trin 1: Vi vurderer overtrædelserne på markerne og beregner en samlet overtrædelsesprocent. Denne beregning sker ud fra forholdet mellem det areal, hvor der er fundet en overtrædelse, og det samlede areal inden for afgrødegruppen og vægtningskategorien. Beregningen af overtrædelsesprocenten for en vægtningskategori ser sådan ud:

$$\text{Overtrædelsesprocent} = \frac{\text{Overtrådt areal i vægtningskategorien} \times \text{Vægtningskategori}}{\text{Fastslået areal (indenfor afgrødegruppen)}}$$

Trin 2: Den samlede overtrædelsesprocent ganger vi med en faktor fra sanktionstrappen, og det resulterer i en sanktionsprocent. Sanktionstrappen bruges for at beregne en proportional stigning af sanktionen, så sanktionen bliver større ved store overtrædelser⁹⁹.

Sanktioneringstrappe:

Interval for overtrædelsesprocent	Omregningsfaktor til sanktioneringstrappe	Maksimal sanktionsprocent efter omregning med sanktionstrappe
$0 < \text{overtrædelsesprocent} \leq 10$	1	10
$10 < \text{overtrædelsesprocent} \leq 20$	1,2	24
$20 < \text{overtrædelsesprocent} \leq 50$	1,3	65
$50 < \text{overtrædelsesprocent} \leq 100$	1,4	100*

*Den samlede sanktionsprocent kan aldrig overstige 100.

Vi finder sanktionsprocenten for overtrædelser på markniveau ved denne beregning:

$$\text{Sanktionsprocent på markniveau} = \text{Samlet overtrædelsesprocent} \times \text{Omregningsfaktor}$$

Trin 3: Hvis vi finder en overtrædelse på bedriftsniveau, beregner vi sanktion uden brug af sanktionstrappen. Beregningen ser således ud:

$$\text{Sanktionsprocent på bedriftsniveau} = \frac{\text{Vægtningskategorien} \times \text{Overtrådt areal}}{\text{Fastslået areal (indenfor afgrødegruppen)}}$$

Trin 4: Til sidst lægger vi sanktionsprocenterne for mark- og bedriftsovertrædelser sammen til en samlet sanktionsprocent. Den samlede sanktionsprocent er den procent, som vi nedsætter årets tilskud med på den pågældende afgrødegruppe.

Vi gentager trin 1-4 for hver afgrødegruppe, hvor vi finder overtrædelser på en mark i pågældende afgrødegruppe.

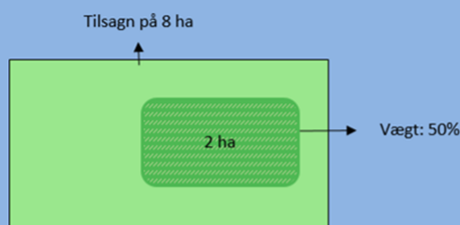
9.4.4 Eksempler på beregning af sanktion

I det følgende viser vi en række eksempler, hvor sanktionen beregnes.

Eksempel på en overtrædelse

Eksempel 1:

Ansøger A har et tilsagn på 8 ha i afgrødegruppen. Der er konstateret en overtrædelse i vægtningskategori 50 % på en mark på 2 ha.

Trin 1

(her beregnes overtrædelsesprocenten):

$$\frac{2 \text{ ha}}{8 \text{ ha}} \times 50 \% = 12,5 \%$$

Trin 2

Sanktionsprocenten på 12,5 % ligger på andet trin af sanktionstrappen ($10 < \text{overtrædelsesprocenten} \leq 20$), hvor der skal ganges med 1,2. Sanktionsprocenten er derfor:

$$12,5 \% \times 1,2 = 15$$

Trin 4

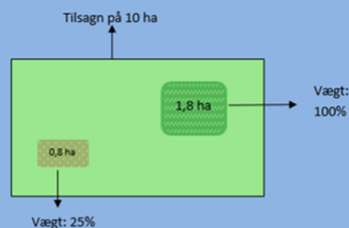
Da der ikke er andre overtrædelser, er sanktionsprocenten lig den samlede sanktionsprocent, og ansøger A skal have nedsat årets udbetaling med 15 %.

Hvis der er tale om flere typer af overtrædelser inden for en afgrødegruppe, vil hver enkelt overtrædelse indgå i beregningen af sanktionen af årets udbetaling, selvom overtrædelserne er sket helt eller delvist på det samme areal.

Eksempel på flere overtrædelser på samme mark

Eksempel 2:

Ansøger B har et tilsagn på 10 ha, og der er 10 ha i afgrødegruppen. Der er en overtrædelse på 0,8 ha med vægtningskategori 25 %. På 1,8 ha er der en overtrædelse med vægtningskategorien 100 %. Overtrædelsen medfører også bortfald af tilsagnet på det berørte areal.

Sanktionen beregnes således:

Trin 1

Beregning af overtrædelsesprocenten:

$$25\% \text{ vægtningskategori: } \frac{0,8 \text{ ha}}{10 \text{ ha}} \times 25\% = 2\%$$

$$100\% \text{ vægtningskategori: } \frac{1,8 \text{ ha}}{10 \text{ ha}} \times 100\% = 18\%$$

$$\text{Den samlede overtrædelsesprocent er: } 2\% + 18\% = 20\%$$

Trin 2

Anvendelse af sanktionstrappen:

Den samlede overtrædelsesprocent på 20 % ligger i intervallet $10 < \text{overtrædelsesprocent} \leq 20$ i sanktionstrappen, så overtrædelsesprocenten skal ganges med faktor 1,2.

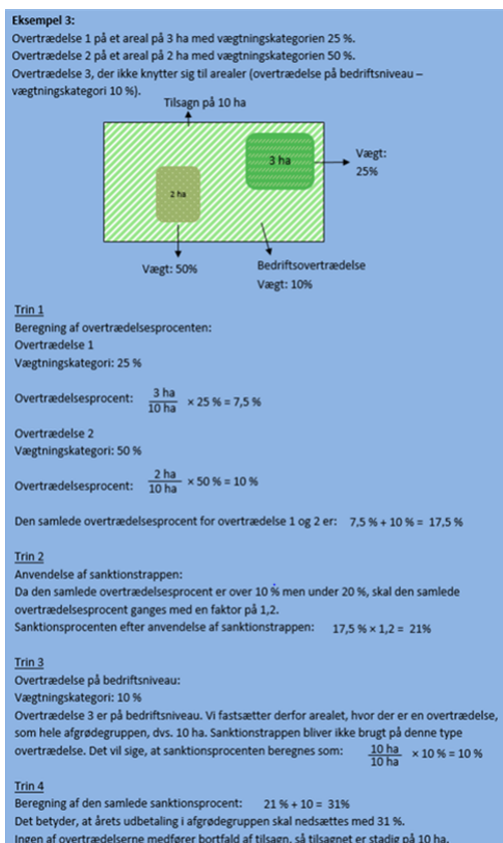
$$\text{Sanktionsprocenten er således: } 20\% \times 1,2 = 24\%$$

Trin 4

Da der ikke er overtrædelser på bedriftsniveau, er den samlede sanktionsprocent lig med sanktionsprocenten, dvs. at årets udbetaling i denne afgrødegruppe nedsættes med 24%. Desuden bortfalder tilsagnet på de 1,8 ha med krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud. Tilsagnet bliver derfor nedskrevet til 8,2 ha.

Hvis vi konstaterer overtrædelser på både markniveau og på bedriftsniveau, beregner vi først sanktionsprocenten på markniveau (trin 2), hvorefter vi beregner den på bedriftsniveau (trin 3). Den samlede sanktion beregnes til sidst som summen af sanktionsprocenten på markovertrædelser og summen af sanktionsprocenten på bedriftsovertrædelser (trin 4). Se eksempel 3.

Et eksempel på overtrædelser på både mark- og bedriftsniveau

9.4.5 Sanktion ved gentagelse af en overtrædelse

Det kan betyde en skærpelse af sanktionen, hvis en forpligtelse eller en anden forpligtelse bliver overtrådt gentagne gange.

Der er tale om gentagelse, når:

- Overtrædelsen er begået af samme tilskudsmodtager
- Der tidligere er begået andre lignende overtrædelser
- Den tidligere overtrædelse er sket i:
- Det samme tilsagn som den nye overtrædelse,
- Et andet miljøtilsagn, som er givet i 2016, 2017, 2018, 2019, 2020 eller 2021, eller
- Miljø- eller økologitilsagn givet i 2007-2014
- Overtrædelsen er sket inden for de sidste 4 år eller hele programperioden 2014-2022.

I ansøgningsåret 2023 ser vi på overtrædelser, der er foregået fra 2014-2022.

Landbrugsstyrelsen skærper sanktionen ved at anvende en særlig sanktionstrappe for gentagelser¹⁰⁰.

Sanktionstrappe for gentagelser:

Interval for overtrædelsesprocent	Omregningsfaktor til sanktionstrappe	Maksimal sanktionsprocent efter omregning med sanktionstrappe
$0 < \text{overtrædelsesprocent} \leq 10$	1,2	12
$10 < \text{overtrædelsesprocent} \leq 20$	1,5	30
$20 < \text{overtrædelsesprocent} \leq 50$	1,8	90
$50 < \text{overtrædelsesprocent} \leq 100$	2,0	100*

*Sanktionsprocenten kan aldrig overstige 100.

I de tilfælde, hvor der inden for afgrødegruppen er både førstegangsovertrædelser og gentagne overtrædelser, anvendes efter fast praksis sanktionstrappen for gentagelse for alle overtrædelserne, hvis arealet med gentagelse udgør 15% eller mere af det samlede areal med overtrædelse. I de tilfælde, hvor arealet med gentagne overtrædelser er mindre end 15% af det samlede areal med overtrædelse anvendes den almindelige faktor i sanktionstrappen også på gentagelser.

Den skærpede sanktionstrappe bruges ikke ved bedriftsovertrædelser. Ved bedriftsovertrædelser er udgangspunktet efter styrelsens praksis, at sanktionsprocenten ved gentagelser forhøjes med 50 %.

Eksempel på sanktion ved gentagelse (sammenlign med Eksempel 1)

Eksempel 4:
Ansøger E har et tilsagn på 8 ha i afgrødegruppen. Der er konstateret en overtrædelse i vægtningskategori 50 % på en mark på 2 ha. En lignende overtrædelse blev også konstateret i 2013.

Trin 1
Beregning af overtrædelsesprocenten: $\frac{2 \text{ ha}}{8 \text{ ha}} \times 50 \% = 12,5 \%$

Trin 2
Overtrædelsesprocenten på 12,5 % lander på andet trin af sanktionstrappen ($10 < \text{sanktionsprocent} \leq 20$), hvor der skal ganges med 1,5.

Sanktionsprocenten er derfor: $12,5 \% \times 1,5 = 18,75 \%$

Trin 4
Da der ikke er overtrædelser på bedriftsniveau, er sanktionsprocenten lig den samlede sanktionsprocent, dvs. Ansøger E skal have nedsat årets udbetaling med 18,75 %.
(du kan sammenligne med eksempel 1, hvor der kun var overtrædelse i ét år, og her blev årets udbetaling nedsat med 15 %).

9.4.6 Udelukkelse fra ordningen ved meget alvorlige overtrædelser

Hvis vi efter kontrol vurderer, at overtrædelsen er meget alvorlig (fx brug af pesticider, som ikke er godkendt i Danmark), kan det have store konsekvenser for dine tilsagn. Konsekvenserne kan være, at¹⁰¹ :

- Tilskuddet for hele tilsagnet ikke udbetales for kontrolåret og det efterfølgende år.
- Tilsagnet bortfalder på arealet med overtrædelse, og vi kræver, at du betaler tidligere udbetalt tilskud til arealerne tilbage.

- Tilskud for eventuelle andre miljøtilsagn fra 2016-2021 ikke udbetales for kontrolåret og det efterfølgende år.
- Du ikke kan få nyt miljøtilsagn i kontrolåret eller det efterfølgende år. Hvis du allerede har fået et nyt tilsagn i kontrolåret, vil dette bortfalde.
- Du kan også risikere, at du ikke får udbetalt tilskud eller bliver udelukket fra ordningen, hvis du har leveret falsk bevismateriale for uretmæssigt at få udbetalt støtte eller ikke har indsendt de nødvendige oplysninger som følge af forsømmelse¹⁰². Se også afsnit 11.5.

Kapitel 10

Produentskifte

Du skal anmelde produentskifte af dit tilsagn i det digitale produentskifteskema, som du kan finde i Tast selv.

Du kan også læse mere om produentskifte på vores hjemmeside om Produentskifte, hvor du kan læse, hvordan du udfylder det digitale produentskifteskema og finder links til relevante hjemmesider og vejledninger.

10.1 Produentskifte/ophør af tilsagn

Du kan overdrage dit tilsagnsareal til en anden ejer eller forpagter, når arealet bliver solgt, bortforpagtet, eller forpagtningen ophører. Der er to muligheder:

- Tilsagnet overdrages til den nye ejer eller forpagter, som herefter skal opfylde betingelserne (se afsnit 12.1.2), eller
- Tilsagnet ophører i forbindelse med overdragelse af arealet, uden at tidligere udbetalt tilskud skal betales tilbage (se afsnit 12.1.3).

Det er vigtigt, at du anmelder produentskiftet til Landbrugsstyrelsen i begge ovenstående tilfælde. Det er også vigtigt, at erhverver i begge tilfælde underskriver produentskifteskemaet (se undtagelse i afsnit 12.1.3). Hvis du ikke anmelder produentskiftet, bortfalder tilsagnet med krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud. Du skal også anmelde et produentskifte, hvis du skifter CVR-nummer.

10.1.1 Frist for indsendelse af produentskifteerklæring

Fristen for at anmelde et produentskifte til Landbrugsstyrelsen er den samme som fristen for indsendelse af ændringer til Fællesskemaet¹⁰³. Det betyder, at produentskifter, der har fundet sted i perioden 29. april

2022 frem til og med 28. april 2023, skal være underskrevet og anmeldt, dvs. indsendt til Landbrugsstyrelsen senest 23. maj 2023. Producent-skifter, der finder sted efter 28. april 2023, skal senest være anmeldt ved ændringsfristen 2024.

Hvis en overdragelse af tilsagnsarealer finder sted tæt på fristen for Fællesskemaet, og du ikke kan nå at anmelde producent-skiftet, inden du indsender Fællesskemaet, kan du (både hvis du overdrager eller erhverver et tilsagn) i din indberetning af arealet markere, at der er tale om et producent-skifte. Herefter skal du huske at anmelde producent-skiftet inden ændringsfristen for Fællesskemaet.

10.1.2 Når du overdrager en mark uden producent-skifte af tilsagn

Hvis erhverver ved overdragelsen ikke indtræder i tilsagnet, og det ikke er muligt at få erhververs underskrift i producent-skifteerklæringen, kan du indsende en særlig producent-skifteerklæring uden erhververs underskrift. Du skal også vedlægge dokumentation for overdragelsen, hvor tidspunktet for overdragelsen fremgår¹⁰⁴. Dokumentation kan fx være en forpagtningskontrakt eller en salgsaftale.

Erklæring og yderligere dokumentation sendes til Landbrugsstyrelsen på arealtilskud@lbst.dk. Der gælder den samme frist som for at indsende digitale producent-skifteskema.

Hvis du ikke indsender producent-skifteerklæringen, vil det betyde, at dit tilsagn bortfalder, og du skal betale tidligere udbetalt tilskud tilbage.

10.1.3 Når du indtræder i et tilsagn

Ved et producent-skifte kan du som erhverver indtræde i eksisterende tilsagn for de overdragede arealer. Når du indtræder i et tilsagn, betyder det, at du overtager tilsagnet med de rettigheder og pligter, der indgår som betingelser for det pågældende tilsagn. Du skal opfylde disse betingelser i den resterende periode af tilsagnet fra overdragelsesdatoen. Hvis tilsagnet bortfalder efter overdragelsesdatoen, vil det også være dig, der evt. skal tilbagebetale tidligere års tilskud.

Når du og overdrageren har udfyldt og underskrevet producent-skiftet, indtræder du i tilsagnet fra overdragelsestidspunktet og tilsagnet vil herefter fremgå af listen over dine registrerede tilsagn, når producent-skiftet gennemføres. Det vil sige, du kan indtræde i ordningen med tilbagevirkende kraft.

Ved ejerskifte overtages de eksisterende tilsagnsbetingelser for arealet, men ved overtagelse kan betingelserne til- eller fravælges. Se kap. 3 for betingelser for tilskud. Hvis et producent-skiftet tilsagn bortfalder efter overdragelsen, kræver Landbrugsstyrelsen normalt, at den registrerede tilsagnshaver skal tilbagebetale tidligere udbetalt tilskud. Det gælder også for tilskud, som er udbetalt til overdrager¹⁰⁵.

10.1.4 Omgåelse

Vær opmærksom på, at det kan betragtes som omgåelse, hvis du fx opretter et nyt selskab med henblik på at få en uberettiget fordel eller ønsker at undgå et tilbagebetalingskrav i forbindelse med et producent-skifte. Landbrugsstyrelsen vil foretage en konkret vurdering af, om der foreligger omgåelse. Et eksempel på forhold, vi vil vurdere nærmere, er, hvis du bortforpagter tilsagnsarealerne og dermed lader tilsagnet

ophøre. Herefter generhverver du de samme arealer efter ganske kort tid og anmelder arealerne på Fællesskemaet ved den første ansøgningsrunde efter overdragelsen.

10.2 Når vi konstaterer overtrædelser ved en kontrol

Hvis vi i forbindelse med kontrol konstaterer, at tilsagnets betingelser ikke er overholdt, nedsættes tilskuddet for den landbruger, som har indsendt Fællesskemaet, og som derfor skal have årets udbetaling.

Det betyder, at hvis datoen for overdragelse af tilsagnet er efter fristen for indsendelsen af Fællesskema, er det altid overdrager, der kontrolleres for, at tilsagnets betingelser bliver overholdt. Overdrager kan være ansvarlig for eventuelle overtrædelser, som vi konstaterer i forbindelse med en kontrol. Det vil sige, at hvis vi i forbindelse med en kontrol konstaterer, at erhverver ikke har opfyldt betingelserne for tilsagn, kan overdrager risikere, at årets tilskud bliver nedsat, eller at tilsagnet bortfalder, og at tidligere udbetalt tilskud bliver krævet tilbagebetalt.

Hvis producentskiftet foretages før indsendelsen af Fællesskema, er det derimod erhverver, der holdes ansvarlig, fordi det er erhverver, der i Fællesskema har indberettet, at tilsagnsbetingelserne er overholdt. Hvis overdrager eller erhverver mener, at de uberettiget har fået nedsat deres støtte på grund af forhold, der skyldes den anden part, er dette et civilretligt forhold mellem parterne, som er Landbrugsstyrelsen uvedkommende. Landbrugsstyrelsen henholder sig til den registrerede tilsagnshaver, der har erklæret, at der søges om udbetaling af tilskud på de pågældende marker i Fællesskemaet.

10.3 Du kan indtræde i en andens ansøgning om nyt tilsagn

Du kan indtræde i en anden ansøgers ansøgning om nyt tilsagn. Det kan eksempelvis være, hvis en anden landmand har ansøgt om nyt tilsagn til et areal, og arealet overdrages til dig, inden Landbrugsstyrelsen har givet tilsagnet. I dette tilfælde kan du indtræde i overdragers ansøgning¹⁰⁶. Hvis du ønsker at træde ind i en ansøgning om tilsagn, skal du indsende en erklæring, som du finder på vores hjemmeside.

[Link til Erklæring om indtrædelse i ansøgning om tilsagn](#)

Kapitel 11

Fælles regler for arealbaserede tilsagn under landdistriktsprogrammet

I dette kapitel kan du læse om de regler, der er fælles for tilsagn givet i 2016-2022.

11.1 Bortfald af tilsagn

Et tilsagn om tilskud bortfalder eller kan bortfalde blandt andet, hvis¹⁰⁷ :

- Kriterierne for støtteberettigelse ikke er overholdt
- Visse typer af forpligtigelser eller forbud ikke er overholdt (fx sprøjtning)

- Du som tilsagnshaver har afgivet urigtige eller vildledende oplysninger, eller du har fortiet oplysninger af betydning for sagens afgørelse
- Du som tilsagnshaver tilsidesætter dine pligter i forbindelse med kontrol
- Du ikke opfylder din oplysningspligt. Se afsnit 13.7

Et tilsagn om tilskud vil som udgangspunkt også bortfalde, hvis du ikke overholder fristen for at anmode om udbetaling i Fællesskemaet¹⁰⁸.

Vi kan dog bestemme, at tilsagnet ikke bortfalder i følgende tilfælde:

- Hvis du ikke har fået en advarsel i det rettidigt indsendte Fællesskema om, at du ikke har anmodet om udbetaling af tilskud, og arealet ikke var registreret som tilsagnsareal i Internet Markkort.
- Hvis du har skrevet en fyldestgørende bemærkning i fællesskemaet om, hvorfor du ikke har søgt om udbetaling, og fællesskemaet er indsendt senest ved ændringsfristen.
- Hvis du i det senest indsendte Fællesskema har anmeldt en forkert tilsagnstype eller plejeforpligtelse

Vi vil herefter vurdere, om tilsagnet skal bortfalde. Vi ser i sagsbehandlingen på,

- Om der er særlige omstændigheder som gør, at tilsagnet ikke bør bortfalde,
- Om du har oplyst en gyldig grund til, at tilsagnet ikke skal bortfalde, eller
- Om der foreligger en indlysende fejl.

Hvis overtrædelsen medfører, at tilsagnet bortfalder, vil vi også kræve tidligere udbetalt tilskud tilbagebetalt. Indtil tilskuddet er betalt tilbage, bliver der beregnet renter med den rentesats, der er fastsat i henhold til renteloven, dog minimum 50 kr. Der bliver beregnet renter fra den dato, hvor betalingsfristen udløber, og indtil beløbet er indbetalt. En klage har ikke opsættende virkning. Det betyder, at du skal indbetale det opkrævede beløb, selv om der er en klagesag i gang.

11.2 Andre reguleringer der omfatter dine tilsagnsarealer

Et tidligere omdriftsareal, der er omfattet af et miljøtilsagn, kan i løbet af tilsagnsperioden udvikle sig til et naturareal med en tilstand, der svarer til et areal beskyttet efter naturbeskyttelseslovens § 3. Naturtyper der er dannet, fordi der efter aftale med en offentlig myndighed i en periode er gennemført en særlig driftsform, herunder fx plejetilsagn, er imidlertid undtaget fra bestemmelserne i naturbeskyttelseslovens § 3 indtil et år efter aftalens udløb efter §2 i naturtypebekendtgørelsen. Du har derudover også mulighed for at anmelde dit areal med permanent genopdykningsret til Kommunen, hvorved arealet kan bringes ind i driften igen selvom arealet bliver omfattet af naturbeskyttelseslovens §3, Disse undtagelser gælder kun for arealer, der ikke forinden allerede var § 3-beskyttede. Hvis du ikke ønsker, at dit areal skal blive omfattet af § 3, har du normalt en frist på 1 år til at inddrage arealet i omdrift efter tilsagnets udløb¹⁰⁹. Du skal i denne forbindelse tage stilling til, om arealet skal:

- Tages i omdrift igen eller
- Indgå i et nyt miljøtilsagn

Du skal dog være opmærksom på, at den 1-årige undtagelse kun gælder i forhold til naturbeskyttelseslovens § 3.

Hvis arealet ikke er omfattet af en § 3-beskyttelse, og du ønsker at sikre, at arealet heller ikke fremover bliver omfattet af § 3, kan du anmelde arealet til genopdykningsret hos kommunen¹¹⁰. Det kan du læse mere om på vores hjemmeside om genopdykningsret.

Arealer beliggende i Natura 2000-områder er omfattet af en anmeldelsesordning, der betyder, at du skal forhåndsanmelde det til kommunen, inden du iværksætter visse aktiviteter¹¹¹.

Læs mere på vores hjemmeside om anmeldeordningen i Natura 2000-områder.

Der kan desuden være andre reguleringer for arealerne, fx fredninger, som betyder, at arealerne ikke må opdyrkes. Hvis du er i tvivl, om du kan inddrage dit areal i omdrift, kan du kontakte kommunen.

11.3 Ekspropriation og jordfordeling

11.3.1 Ekspropriation

Ekspropriation betyder, at offentlige myndigheder varigt eller for en periode overtager dine arealer. Ved ekspropriation har du ikke selv valgt at overdrage dine arealer, men det sker efter krav fra en myndighed¹¹². Når et areal bliver eksproprieret, vil der som hovedregel ikke være krav om, at du skal tilbagebetale tidligere udbetalt tilskud til arealet¹¹³. Du skal fremsende kopi af den afgørelse om ekspropriation, som du har modtaget fra den pågældende myndighed.

Nedenstående gælder dog også forhold, dvs. hvor du har indgået en frivillig aftale med myndigheden på ekspropriationslignende vilkår, dvs. i tilfælde hvor der ellers ville være sket en egentlig ekspropriation.

Force majeure

Ekspropriation kan anmeldes som force majeure, hvis det vedrører hele eller en væsentlig del af bedriften, og ikke kunne forudses på ansøgningstidspunktet. Her skal du kontakte Landbrugsstyrelsen senest 15 arbejdsdage fra det tidspunkt, hvor du er i stand til det¹¹⁴. Tilsagnet bortfalder som regel for de pågældende arealer, men kan evt. opretholdes ved midlertidige ekspropriationer. Læs mere i afsnit 13.9.

Indgreb af myndigheder

Ekspropriation betragtes og behandles dog oftest som offentlige eller af myndighederne godkendte indgreb, som led i fysisk planlægning. Det kan gælde bedriften eller en del af bedriften. Her er den ingen tidsfrist for anmeldelsen. Tilsagnet bortfalder altid for de pågældende arealer¹¹⁵.

Du kan ikke søge om udbetaling af tilskud til et areal, hvis myndigheden overtager tilsagnsarealet inden udløbet af ansøgningsfristen i det pågældende tilsagnsår.

Hvis du allerede har søgt om udbetaling til et areal, der eksproprieres i løbet af tilsagnsåret, skal du trække tilsagnsarealet ud af ansøgningen.

Hvis du ikke har underrettet Landbrugsstyrelsen om ekspropriationen, og vi ved kontrollen konstaterer, at du ikke har overholdt alle tilsagnsbetingelserne, kan det medføre bortfald og evt. krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud.

11.3.2 Jordfordeling

Hvis nogle af dine tilskudsarealer er fragået som følge af jordfordeling, skal du informere os om det. Du skal indsende dokumentation for jordfordelingen, for eksempel ved at indsende kopi af den underskrevne jordfordelingsoverenskomst. Arealet udgår af tilsagnet med virkning fra begyndelsen af det tilsagnsår, hvor betingelserne for tilsagnet ikke opfyldes for hele tilsagnsåret uden tilbagebetalingspligt¹¹⁶.

Du kan finde mere information om jordfordeling på Landbrugsstyrelsens hjemmeside.

11.4 Revisionsklausul¹¹⁷

Du kan kun få udbetalt tilskud til Pleje af græs- og naturarealer under Landdistriktsprogrammet 2014-2022 for forpligtelser, som er mere vidtgående, end hvad du i forvejen er forpligtet til¹¹⁸. Hvad du i forvejen er forpligtet til, fremgår først og fremmest af love eller bekendtgørelser. Forpligtelserne kan dog også fremgå af afgørelser truffet af en offentlig myndighed, som pålægger dig obligatoriske begrænsninger/restriktioner for dine aktiviteter på et givet areal (pålæg, påbud, forbud og tilsvarende i medfør af lovgivning).

Kommer der nye regler, eller træffer en myndighed en afgørelse, som skærper eksisterende forpligtelser eller pålægger dig nye forpligtelser, skal tilsagnene tilpasses/revideres, så der kun ydes tilskud for forpligtelser, der er mere vidtgående, end hvad du i forvejen er forpligtet til. Dette fremgår af EU-reglers såkaldte revisionsklausul¹¹⁹.

Hvis du ikke kan acceptere tilpasningen af tilsagnet, kan du lade hele dit tilsagn ophøre på grund af revisionsklausulen uden krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalte tilskud¹²⁰. Du skal i så fald sende os en erklæring om anvendelse af revisionsklausul, som du finder på Landbrugsstyrelsens hjemmeside under ordningen Pleje af græs- og naturarealer. Dit tilsagn ophører så fra begyndelsen af det pågældende tilsagnsår, uden at du skal betale tidligere udbetalt tilskud tilbage.

Fristen for at indsende erklæringen er den samme som Fællesskema-fristen. Du kan dog altid indsende erklæringen senest 8 uger efter, at den nye regel, der påvirker tilsagnet, træder i kraft. Hvis de 8 uger udløber på en helligdag, en lørdag eller en søndag, så udløber fristen den første arbejdsdag, der følger herefter.

11.5 Suspension

Suspensionsreglen indebærer, at du i visse tilfælde kan få adgang til at afhjælpe en overtrædelse, så din udbetaling af støtte i det pågældende år ikke reduceres. Det betyder, at du i visse tilfælde kan nå at opfylde bestemte betingelser, selvom fristen egentlig er overskredet. Udbetaling af støtten vil i stedet blive suspenderet, indtil du har afhjulpet overtrædelsen. Suspensionsreglen anvendes ved manglende opfyldelse af følgende betingelse:

- Information om tilsagnet på erhvervsmæssig hjemmeside¹²¹, (jf. afsnit 3.5).

I tilfælde af manglende opfyldelse af en eller flere af de nævnte betingelser, sender vi dig et brev om afhjælpning af situationen med en frist hertil på 7 dage. Hvis du indsætter logo og tekst på din hjemmeside og dermed opfylder kravet om information om tilsagnet, kan din støtte udbetales. Afhjælper du ikke situationen inden for fristen, træffer vi afgørelse om nedsættelse af dit tilskud.

11.6 Oplysningspligt¹²²

Du har pligt til at oplyse Landbrugsstyrelsen om, hvis du ikke længere opfylder betingelserne i tilsagnet. Hvis du ikke opfylder oplysningspligten og betingelserne for et areal, vil Landbrugsstyrelsen som udgangspunkt bortfalde tilsagnet og kræve tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud¹²³.

Svig med støtteberettigelse og misbrug af tilskud

Landbrugsstyrelsen kontrollerer ansøgninger om tilskud for svig med EU-midler. Svig defineres i denne sammenhæng som en forsætlig handling, der påvirker retten til støtte eller omfanget af støtte. Det kan være ukorrekte erklæringer eller dokumenter, tilsidesættelse af en oplysningspligt eller anvendelse af midler eller investeringer til andet formål, end de var bevilget til. Omgåelse, herunder når ansøger kunstigt opdeler sin virksomhed for at opfylde betingelserne til tilskud, betragtes også som svig. Ligeledes kan grov forsømmelse af tilsyn med opgaver, som støttemodtager får løst af tredjepart, blive behandlet som en forsætlig forsømmelse. Landbrugsstyrelsen forbeholder sig retten til at kontakte tredjeparter med forbindelse til ansøgninger som del af kontrol for svig.

Svig medfører, at støtten helt eller delvist bortfalder og kan desuden medføre støtteudelukkelse¹²⁴, bøde eller politianmeldelse¹²⁵. Det er derfor vigtigt, at du kontakter os, hvis du er i tvivl om, hvorvidt en løsning eller fremgangsmåde er legitim og i overensstemmelse med støttebetingelserne.

11.7 Dispensation

Hvis du i særlige tilfælde ikke kan opfylde betingelserne i tilsagnet, kan du søge om dispensation. Ansøgning om dispensation skal være skriftlig og velbegrundet. Du skal sende ansøgning om dispensation til Landbrugsstyrelsen enten via skabelon på arealtilskud@lbst.dk eller plejegræs.dk.

På den måde giver du Landbrugsstyrelsen mulighed for at vurdere din specielle situation. Landbrugsstyrelsen vil herefter tage stilling til, om din ansøgning kan imødekommes og sende dig en skriftlig afgørelse.

Du skal søge og have fået dispensation, inden du foretager dig noget, der kan være i strid med betingelserne. I meget akutte tilfælde kan du ringe til os og så efterfølgende indsende en skriftlig dispensationsansøgning.

Eksempler på hvornår du skal søge dispensation:

- Hvis du har behov for at foretage mekanisk bekæmpelse af ukrudtsarter i strid med forbudsperioden mod slåning eller kemisk bekæmpelse i strid med forbuddet mod sprøjtning,
- Du har behov for at tilskudsfodre (fx ved helårsafgræsning),

- Hvis det er nødvendigt at fjerne dyr fra marken i perioden med fast græsningstryk eller
- Hvis arealet fx er så vådt, at det ikke kan plejes.

Se flere eksempler på hvornår du kan søge dispensation på plejegræs.dk.

At du ikke længere har rådighed over dyr, der kan afgræsse dine marker, accepteres ikke som begrundelse for dispensation, da dyr kan købes i fri handel, eller der kan indgås en græsnings-aftale med tredjemand.

Hvis der er tale om helt ekstraordinære og uforudsigelige begivenheder, er der også mulighed for at påberåbe sig force majeure (se afsnit 11.8).

Hvis du har fået en dispensation til nogle af tilsagnsbetingelserne, er det de betingelser, der fremgår af dispensationen, du erklærer at overholde. Du skal altså stadig sætte hak i ”Ja” i feltet ”Jeg søger om udbetaling af tilskud”, også selv om du pga. dispensationen ikke får dit tilskud udbetalt.

Hvis du har fået en dispensation fra plejeforpligtelserne er altid 1-årige, og hvis du har fået en dispensation fra plejeforpligtelserne, får du normalt ikke udbetalt årets tilskud. Dette skyldes, at tilskuddet gives som kompensation for udgifter til pleje, og vi ikke kan kompensere, hvis der ikke har været nogen pleje.

Dispensation til andet end plejeforpligtelserne kan gives, uden at det påvirker årets udbetaling. Det kan for eksempel være dispensation til tilskuds fodring eller anvendelse af plantebeskyttelsesmidler. Sådanne dispensationer kan gælde for flere år.

Dispensation gives kun i særlige tilfælde, og ansøgning skal være velbegrundet og fx begrundet i forholdene på tilsagnsmarken. Som udgangspunkt gives der ikke dispensation, hvis vi har varslet, at vi kommer på kontrol. Ligeledes gives der heller ikke dispensation til overtrædelser konstateret på en kontrol. Hvis arealet godkendes i kontrol, har det ingen konsekvens, at du har fået afslag på dispensation. Hvis der ved kontrollen konstateres overtrædelser, bliver de behandlet iht. sanktionsreglerne.

Husk at søge om dispensation hos Landbrugsstyrelsen, hvis du hjemtager nogle af dyrene, fx på grund af sygdom, eller hvis arealerne er for våde til at kunne afgræsses. Du skal have modtaget afgørelsen om dispensation, før du fjerner dyrene fra arealet. Kun i særlige tilfælde, hvor der er akut fare for dyrevelfærden, må du fjerne dyrene fra arealet, inden du har modtaget afgørelse på din dispensationsansøgning. Du skal i disse tilfælde indsende anmodningen om dispensation hurtigst muligt – det vil oftest sige samme dag, som du har hjemtaget dyrene.

Hvis du har valgt plejeforpligtelsen ’fast græsningstryk’ og ønsker en nedsættelse af græsningstrykket på dine arealer, skal du søge om at få godkendt en nedsættelse af græsningstrykket hos Landbrugsstyrelsen (se under afsnit 5.3.3). Du skal være opmærksom på, at vi kun kan godkende et græsningstryk lavere end 0,3 storkreaturer/ha, hvis det er til fordel for naturen.

Bemærk, at du i visse tilfælde – fx hvis arealet er et § 3 areal – først skal indhente en dispensation hos kommunen. Dette er fx tilfældet, hvis du ønsker dispensation til tilskuds fodring på et tilsagnsareal, der er registreret som et § 3 areal.

Oversvømmede arealer

Du skal altid underrette Landbrugsstyrelsen, Arealtilskud, hvis dit tilsagnsareal bliver oversvømmet, så du ikke kan opfylde din plejeforpligtelse, enten fordi det er en del af et vådområdeprojekt, eller fordi vandstanden stiger af andre årsager. Du kan i nogle tilfælde få dispensation fra plejeforpligtelsen, og du mister derved højst årets udbetaling. Hvis det derimod i en kontrol konstateres, at tilsagnsarealerne ikke opfylder betingelserne, vil du ud over bortfald af årets tilskud og en sanktion også risikere bortfald af tilsagnet med krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud. Du kan læse mere om nedsættelser af årets tilskud i forbindelse med kontrol i kapitel 9.4.

11.8 Force majeure og usædvanlige omstændigheder

Landbrugsstyrelsen kan i nogle situationer frafalde krav om tilbagebetaling i tilfælde af force majeure eller usædvanlige omstændigheder¹²⁶.

Force majeure er helt ekstraordinære og uforudsigelige begivenheder som fx:

- Støttemodtagerens død
- Støttemodtagerens uarbejdsdygtighed i længere tid
- En alvorlig naturkatastrofe, der i væsentlig grad berører bedriften
- Ødelæggelse af stalde på bedriften ved ulykke
- En epizooti eller en plantesygdom, der rammer henholdsvis hele støttemodtagerens besætning eller en del af denne eller alle støttemodtagerens afgrøder eller en del af disse
- Ekspropriation af hele eller en væsentlig del af bedriften, hvis ekspropriationen ikke kunne forudses på dagen for indgivelse af ansøgningen.

Der skal være sammenhæng mellem årsagen til den manglende overholdelse af regler og tidspunktet for den særlige begivenhed. Hvis du vil påberåbe dig force majeure eller usædvanlige omstændigheder, skal du underrette Landbrugsstyrelsen senest 15 arbejdsdage fra det tidspunkt, hvor du er i stand til at gøre det¹²⁷. Der skal medsendes dokumentation for, at der foreligger force majeure.

Force majeure medfører som udgangspunkt bortfald af årets udbetaling. Hvis det er force majeure pga. en 1-årig hændelse, opretholdes tilsagnet. Hvis det er en ændring af forholdene, der vurderes at blive længerevarende, bortfalder tilsagnet fremadrettet (uden krav om tilbagebetaling).

BEMÆRK, at du altid har pligt til at oplyse Landbrugsstyrelsen om eventuelle ændrede forhold på dine tilsagnsarealer, som betyder, at du ikke kan overholde betingelserne i dit tilsagn til Pleje af græs- og naturarealer.

11.9 Indsamling og offentliggørelse af data¹²⁸

For at kunne administrere ordningen har Landbrugsstyrelsen brug for en række oplysninger. Hvordan disse oplysninger indhentes og behandles, er beskrevet i de følgende kapitler.

11.9.1 Brug af data i ansøgningsskemaet

Oplysningerne i ansøgningsskemaet bruger Landbrugsstyrelsen til sagsbehandling, administration, tilskudsudbetaling og kontrol af de meddelte tilsagn. Oplysningerne vil også blive brugt af Landbrugsstyrelsen eller andre dele af Miljø- og Fødevareministeriet og tredjemand til statistiske, forsknings-, planlægnings- og evalueringsmæssige formål.

Landbrugsstyrelsen er ansvarlig for behandlingen af de pågældende data, herunder at databehandlingen overholder gældende lovkrav, jf. databeskyttelsesloven (se kapitel nedenfor). Registrerne føres og opbevares elektronisk hos Landbrugsstyrelsen.

11.9.2 Opbevaring af kontroloplysninger

Oplysninger, der bliver indhentet til kontrol, vil blive opbevaret i Landbrugsstyrelsen til brug for kontrol af flere støtteordninger. Oplysningerne vil endvidere blive brugt til statistiske, forsknings-, planlægnings- og evalueringsmæssige formål. Opbevaring og anvendelse af data sker i henhold til databeskyttelsesloven, hvis behandlingen af oplysninger er omfattet af denne lov. Databeskyttelsesloven gælder som hovedregel kun for behandlingen af oplysninger om fysiske personer og ikke virksomheder (med undtagelse af enkeltmandsvirksomheder). Hvis du søger om tilsagn som fx aktieselskab, vil de oplysninger om dit selskab, som vi behandler, normalt ikke være omfattet af persondataloven.

Som ansøger har du desuden ret til aktindsigt i din sag efter reglerne i forvaltningsloven, uanset om du søger som fysisk eller juridisk person.

11.9.3 Hvad er dine rettigheder i forhold til de registrerede oplysninger?

Databeskyttelsesloven giver dig ret til at søge indsigt i, hvilke personoplysninger Landbrugsstyrelsen har registreret om dig¹²⁹. Du har også ret til at få rettet eller slettet eventuelt urigtige eller vildledende oplysninger¹³⁰.

11.9.4 Anvendelse af oplysninger fra Fællesskemaet og offentliggørelse af data

Hvis du indsender Tilsagnsskema 2023 og/eller Fællesskema 2023, skal du være opmærksom på¹³¹ :

- At de afgivne oplysninger i Fællesskemaet vil blive behandlet i forbindelse med afgørelse om udbetaling af støtte og tilskud fra Landbrugsstyrelsen under EAGF og EAFRD (EU's landbrugs- og landdistrikt-sordninger).
- At de afgivne oplysninger i Tilsagnsskemaet vil blive behandlet i forbindelse med afgørelse om tilsagn om tilskud fra Landbrugsstyrelsen under EAGF og EAFRD.
- At Landbrugsstyrelsen, Nyropsgade 30, 1780 København V, er dataansvarlig.
- At Landbrugsstyrelsen, Pioner Allé 9, 6270 Tønder og Augustenborg Slot 3, 6440 Augustenborg, er databehandler.

11.10 Klagemuligheder

Hvis du er uenig i vores afgørelse, kan du klage over den. Du skal sende klagen inden 4 uger fra den dag, hvor du fik dette brev.

Du klager via klageportalen, som du finder på Nævnenes Hus' hjemmeside. Derinde kan du læse, hvordan du skal gøre, og se status på din sag. Du logger på klageportalen med MitID.

Din klage bliver automatisk sendt til os i Landbrugsstyrelsen. Hvis vi fastholder vores afgørelse, sender vi klagen videre til Miljø- og Fødevareklagenævnet via klageportalen. Du får besked, hvis vi sender din klage videre.

Hvis du ikke sender din klage via klageportalen, afviser Miljø- og Fødevareklagenævnet din klage, medmindre du er fritaget for brug af klageportalen. Du kan læse mere om fritagelse fra klageportalen på nævnets hjemmeside.

Vi oversender 80 % af klagesagerne til klagenævnet indenfor 3 uger. De resterende sager oversendes hurtigst muligt. Miljø- og Fødevareklagenævnets sagsbehandlingstid fremgår af klagenævnets hjemmeside. Klager har som udgangspunkt ikke opsættende virkning, hvilket betyder, at Landbrugsstyrelsens afgørelse er gældende, indtil den eventuelt ændres. Det betyder, at du skal betale tidligere udbetalt tilskud tilbage, hvis Landbrugsstyrelsen har krævet dette i afgørelsen. Hvis ikke du gør det, bliver kravet forrentet fra udløbet af indbetalingsfristen¹³². Det vil sige, at i sager, hvor Landbrugsstyrelsen har krævet tilbagebetaling af tilskud, pålægges der renter til kravet, mens din klagesag behandles. Der henvises til Miljø- og fødevareklagenævnet, hvis der skal tages stilling til om der gives opsættende virkning på klagesag.

Kapitel 12

Retsgrundlag

De vigtigste regler fremgår af:

- Bekendtgørelse nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer.
- Lov om Landdistriktsfonden, jf. lovbekendtgørelse nr. 114 af 6. februar 2020.
- Bekendtgørelse nr. 2248 af 1 december 2021 om markblok, elektronisk fællesskema og elektroniske tilsagnsskemaer.

- Bekendtgørelse nr. 1496 af 29. juni 2020 om direkte støtte til landbrugere efter grundbetalingsordningen m.v.
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 af 17. december 2013.
- Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013.
- Kommissionens delegerede forordning (EU) 640/2014 af 11. marts 2014.
- Kommissionens delegerede forordning (EU) 807/2014 af 11. marts 2014.
- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 809/2014 af 17. juli 2014.
- Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 808/2014 af 17. juli 2014.

Bilag 1

Vejledende oversigt over vægtningskategorier for sanktioner for Pleje af græs- og naturarealer

Vejledende konsekvens af en række overtrædelsers alvor og omfang bedømt i forhold til formålet med tilskudsordningen. Inddelingen bygger på en faglig vurdering. Konsekvensen af en overtrædelse vil altid bero på en konkret vurdering i det enkelte tilfælde. Der anvendes følgende vægtningskategorier:

- Kategori 4+bortfald: 100 % nedsættelse + bortfald af tilsagn på arealet og krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt tilskud til arealet.
- Kategori 4: 100 % nedsættelse
- Kategori 3: 50 % nedsættelse
- Kategori 2: 25 % nedsættelse
- Kategori 1: 10 % nedsættelse
- Kategori 0: 1 % nedsættelse

Udelukkelse: Bortfald af tilsagn, og ingen udbetaling i 2022 og 2023 for miljøtilsagn givet i 2019 og 2020.

Overtrædelse	Forpligtelse	Sanktion
For få dyr på marken	Afgræsning – fast græsningstryk	Kategori 4 + bortfald:
		Hvis der ikke er tegn på, at der har været dyr på arealet, medfører det, at marken bortfalder fra dit tilsagn.
	Afgræsning	Kategori 4:

	Afgræsning	Der er op til 60 % af det fastsatte krav til storkreaturer på arealet.
	Afgræsning	Kategori 3:
	Afgræsning	Der er 60-84 % af det fastsatte krav til storkreaturer på arealet.
	Afgræsning	Kategori 2:
	Afgræsning	Der er 85-94 % af det fastsatte krav til storkreaturer på arealet.
	Afgræsning	Kategori 1:
	Afgræsning	Der er 95-99 % af det fastsatte krav til storkreaturer på arealet.
Samhegning	Afgræsning – fast græsningstryk	Kategori 1 på hele marken:
	Afgræsning	Sammenhegning af arealer med tilskud, som ikke har krav om fast græsningstryk
	Afgræsning	Sammenhegning med anden ejer/forpagters areal
Arealet er ikke plejet korrekt	Afgræsning	Kategori 4 +bortfald
	Afgræsning	Arealet er ikke plejet
	Afgræsning	Afpudsning, men ikke slæt eller afgræsning
	Afgræsning	Kategori 4:
	Afgræsning	Slæt, men ikke afgræsning.
	Afgræsning	Ikke plejet pga. midlertidig oversvømmelse
	Afgræsning	Kategori 3:
		Der er tegn på, at der har været/er dyr på arealet, men plantedækket er ikke synligt afgræsset.
Afpudsning kun som en del af afgræsningen	Afgræsning	Kategori 2
	Afgræsning	Afpudsning før påbegyndt afgræsning
	Afgræsning	Fladedækkende afpudsning
Afgræsset af andet end drøvtyggende husdyr eller heste	Afgræsning, slæt	Kategori 4
	Afgræsning, slæt	Afgræsning med andet end drøvtyggende husdyr eller heste
Manglende slæt	Slæt	Kategori 4+bortfald:
	Slæt	Der er ikke taget slæt, afgræsset eller lavet en afpudsning.
	Slæt	Kategori 3:
	Slæt	Der er ikke taget slæt, men marken er slået, uden at plantematerialet er fjernet.
	Slæt	Kategori 2:
	Slæt	Afgræsset men ikke taget slæt (det er tydeligt, at der ikke er taget slæt)
	Slæt	
Tilskudsfodring	Afgræsning, slæt	Kategori 3 for hele marken (hele indhegningen ved fast græsningstryk):
	Afgræsning, slæt	Fodring med ensilage eller kraftfoder

	Afgræsning, slæt	Kategori 2 for hele marken (hele indhegningen ved fast græsningstryk):
	Afgræsning, slæt	Fodring med hø og wrapphø. Fodring med halm i baller eller i foderstativer
Intet plantedække	Afgræsning, slæt	Kategori 4
		Bar jord som følge af naturlige forhold
	Afgræsning, slæt	Kategori 4 + bortfald Under 1/3 planter i forhold til sort jord. De enkelte områder uden plantedække er større end 1 ha eller udgør sammen med andre ikke-afgræssede områder mere end 20% af marken.
Omlægning (bl.a. jordbearbejdning)	Afgræsning, slæt	Kategori 4+ bortfald:
	Afgræsning, slæt	Omlægning af tilsagnsarealet, herunder jordbearbejdning (fx etablering af vildtremiser eller læhegn).
Slåning i forbudsperioden	Afgræsning, slæt	Kategori 3:
	Afgræsning, slæt	Slåning i forbudsperioden.
Direkte tilførsel af gødning til arealet	Afgræsning, slæt	Kategori 4+bortfald:
	Afgræsning, slæt	Direkte tilførsel af gødning til arealet.
Direkte tilførsel af pesticider til arealet	Afgræsning, slæt	Kategori 4+bortfald: Sprøjtning under hegn beregnes som længden af overtrædelsen ganget med en fast bredde på 2 meter. Sprøjtning af arealer under 100 m ² rundes altid op til 100 m ² .
	Afgræsning, slæt	Brug af pesticider på arealet.
Vandhuller og grøfter mm.	Afgræsning, slæt	Kategori 4 + bortfald
	Afgræsning, slæt	Vandhul, sø eller lignende over 1 ha, eller udgør sammen med andre ikke-afgræssede områder mere end 20% af marken.
	Afgræsning, slæt	Vandløb, grøft eller lignende over 1 ha, eller udgør sammen med andre ikke-afgræssede områder mere end 20% af marken.
		GLM-landskabselementer i form af søer over 100 m ² op til 2.000m ² . Søer over 2.000 m ² som beskyttede efter naturbeskyttelseslovens §3
Remiser og læhegn	Afgræsning, slæt	Kategori 4 + bortfald
	Afgræsning, slæt	Remise/vildtremise
	Slæt	Eksisterende Læhegn
Erhvervsmæssig hjemmeside ikke indsat korrekt EU-logo og tekst	Afgræsning, slæt	Kategori 0:
	Afgræsning, slæt	Hvis hjemmesiden ikke indeholder logo eller tekst.
Manglende opbevaring af skatte-, moms- og driftsregnskaber	Afgræsning, slæt	Kategori 1
	Afgræsning, slæt	Manglende opbevaring af skatte, moms og driftsregnskaber

Kombination af tilsagn og grundbetaling	Afgræsning, slæt Afgræsning, slæt	Kategori 4 + bortfald: Du søger om grundbetaling, selvom du har et tilsagn, som ikke kan kombineres med grundbetaling (tilsagnstype 66)
Udelukkelse		
Følgende overtrædelser er alvorlige overtrædelser og medfører, at tilsagnet bortfalder med krav om tilbagebetaling, og i 2019 og 2020 udbetales der ingen tilskud for miljøtilsagn givet i 2018-2019	Afgræsning, slæt	Areal tilført plantebeskyttelsesmidler, der ikke er godkendt til anvendelse i Danmark.
Kriterier for støtteberettigelse		
Følgende krav er støtteberettigelses kriterier og vil altid føre til bortfald af tilsagnet og krav om tilbagebetaling af tidligere udbetalt støtte.	Afgræsning, slæt	Arealet er ikke beliggende i en mark, der på ansøgningstidspunktet opfylder kravet for beliggenhed inden for de særligt udpegede Natura 2000-arealer til pleje, gentegning i Natura 2000, har en HNV-værdi på minimum 5 eller er omfattet af et vådområdeprojekt.
	Afgræsning, slæt	Marken er på ansøgningstidspunktet ikke over 0,3 ha og heller ikke sammenhængende med en anden mark, så de tilsammen er over 0,3 ha
	Afgræsning, slæt	Tilsagnshaver driver ikke arealet som ejer eller forpagter
	Afgræsning, slæt	Arealet er tilplantet med skov ved tilsagnsperiodens begyndelse
	Afgræsning, slæt	Arealet er pålagt fredskovspligt, bortset fra ubevoksede fredskovspligtige arealer
	Afgræsning, slæt	Arealet er omfattet af en tilskudsordning til skovbrug
	Afgræsning, slæt	Der er en udtagningsforpligtelse på arealet
	Afgræsning, slæt	Der er uforenelige tilskudsordninger på arealet
	Afgræsning, slæt	Arealet er omfattet af en anden forpligtelse til afgræsning eller slæt.
	Afgræsning, slæt	Arealet er ikke tilskudsberettigede under PLGPLG, herunder fx arealer der anvendes som:
	Afgræsning, slæt	Bygninger/anlæg
	Afgræsning, slæt	Vindmøller, befæstet areal
	Afgræsning, slæt	Befæstet vej eller vej uden plantedække
	Afgræsning, slæt	Crossbaner
	Afgræsning, slæt	Råstofindvinding, grusgrave
	Afgræsning, slæt	Haver/parker
	Afgræsning, slæt	Solceller
	Afgræsning, slæt	Containerplads

Bilag 2

Sanktionering ved overskridelse af 20 % fleksibilitet

I nedenstående liste står sanktionerne listet med de observationer med den mest permanente karakter og højeste sanktion øverst, og de observationer, der fører til den laveste sanktion nederst. Når der i sagsbehandlingen skal tages stilling til hvilke af kontrollens observationer, der skal indgå i de 20 % fleksibilitet – og derfor ikke skal sanktioneres - startes der for oven, og ”fyldes op” i fleksibiliteten ned ad listen, til grænsen er nået. Hvis grænsen nås, inden alle områder med en bestemt observation er nået, tages den største observation først og dernæst de mindre, dog tages en mindre observation inden for kategorien, hvis den største ikke kan rummes i fleksibiliteten. Hvis der stadig er ”plads i fleksibiliteten” og den største tilbageværende i en kategori ikke kan rummes inden for de 20 %, tages der den næststørste osv. Hvis de sidste observationer inden for en kategori ikke kan rummes inden for de 20%, men der stadig er ”plads i fleksibiliteten” fortsættes til næste kategori og processen gentages.

De overskydende observationer sanktioneres efter gældende sanktionstabel.

Kategori	Obs. Nr.	Navn	Sanktion hvis de ikke indgår i de 20 %
1	3.7.1	Vandhul, sø eller lignende (ikke GLM-søer)	100% + bortfald
2	3.7.2	Vandløb, grøft eller lignende	100% + bortfald
3	3.2.3	Remise/vildtremise	100% + bortfald
4		Krat	100% + bortfald
5	3.2.4	Læhegn	100% + bortfald
6	12.1.9	Tætte træer uden plantedække under	100% + bortfald
7	12.1.7	Plantedækket er ikke opretholdt	100% + bortfald
8	11.3.5	Arealet er ikke udnyttet til slæt	100% + bortfald
9	11.1.3	Arealet er ikke afgræsset	100% + bortfald
10	12.1.8	Bar jord som følge af naturlige forhold	100%
11	11.1.2	Arealet er ikke afgræsset på grund af midlertidig oversvømmelse	100 %
12	11.1.1	Arealet er ikke afgræsset, men der er taget slæt	100%
13	11.3.2	Der er ikke taget slæt, men arealet er afpudset	50%
14	11.2.2	Arealet er ikke synligt afgræsset den 15. september, men der har været dyr på arealet	50%
15	11.3.3	Der er ikke taget slæt, men arealet er afgræsset	25%

Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, den 1. februar 2023

PER FAURHOLT AHLE

/ Louise Jeppesen

- [illegible]

2021/2115 af 2. december 2021

Jf. § 14, stk. 3, nr. 2, og omregningstabel i § 14, stk. 5 i Bek nr.1076 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer.

Jf. § 17, i Bek nr.1076 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. § 11, stk. 1, nr. 1, i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. § 11, stk. 1, nr. 2, i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. § 11, stk. 1, nr. 3, i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. § 10, stk. 1, i Bek nr. 1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. § 3, nr. 17, i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. § 10, stk. 2, i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. § 10, stk. 1, nr. 3, i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. § 10, stk. 1, nr. 2, i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. artikel 28, stk. 2, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 af 17. december 2013

Jf. artikel 4, stk. 4, litra c, i), i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 2021/2115 af 2. december 2021

Jf. § 33, i Bek nr.1076 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Tilskudsloftet gælder udbetalinger for alle ordninger under Landdistriktsprogrammet, herunder også tilsagn givet under Landdistriktsprogrammet 2007-2013/14 samt tidligere programmer

Jf. art. 28, stk. 8, og bilag II i Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 1305/2013 af 17. december 2014

Jf. artikel 24, i Kommissionens gennemførelsesforordning (EU) nr. 809/2014 af 17. juli 2014

Jf. § 3, stk. 1, i Bek nr. 2248 af 1. december 2021 om markblok, elektronisk fællesskema og elektroniske tilsagnsskemaer

Jf. § 9, stk. 2, i Lbk nr. 114 af 6. februar 2020 om landdistriktsfonden

Jf. artikel 59, stk. 7, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013

Jf. § 26, stk. 1, nr. 1, i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. artikel 63, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013 samt artikel 35, stk. 1 og 2, i Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 640/2014 af 11. marts 2014

Jf. § 34, Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. § 36, Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. artikel 35, stk. 3, i Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 640/2014 af 11. marts 2014

Jf. artikel 17, stk. 1, litra e, i Kommissionens delegerede forordning (EU) 640/2014

Jf. § 36, stk. 4, i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. § 36, stk. 5, i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. artikel 35, stk. 5, i Kommissionens delegerede forordning (EU) 640/2014 af 11. marts 2014

Jf. artikel 35, stk. 6, i Kommissionens delegerede forordning (EU) 640/2014 af 11. marts 2014

Jf. § 29, stk. 1, nr. 4, i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. § 29, stk. 1, i Bek nr. 1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. § 29, stk. 4, i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. § 6, stk. 1, i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. § 38 og 39, i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. § 38, stk. 1, nr. 4 i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. § 2, stk. 1, i Bek nr. 1067 af 21. august 2018 om beskyttede naturtyper

Jf. § 6, i LBK nr. 103 af 3. februar 2020 om drift af landbrugsjorder

Jf. § 19 b og bilag 2 i lov om naturbeskyttelse, jf. lovbek. nr. 240 af 13. marts 2019

Jf. lov nr. 96 af 31. marts 1965 om ekspropriationer under ministeriet for offentlige arbejder med senere ændringer

Jf. art. 4, stk. 1, i Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 640/2014 af 11. marts 2014

Jf. art. 4, stk. 2, i Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 640/2014 af 11. marts 2014

Jf. § 28, i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer samt artikel 47, stk. 3 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 af 17. december 2013

Jf. § 28, i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer samt artikel 47, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 af 17. december 2013

Jf. § 30, i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. artikel 28, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 af 17. december 2013

Jf. artikel 48 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 af 17. december 2013

Jf. artikel 48 i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1305/2013 af 17. december 2013

Jf. § 34, stk. 1 i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. § 8 i lbk. nr. 114 af 6. februar 2020 om Landdistriktsfonden

Jf. § 38, stk. 1, nr. 3, og stk. 3, i Bek nr.1076 af 1. juni 2021 om tilskud til pleje af græs- og naturarealer med senere ændringer

Jf. artikel 77, stk. 4, litra c, i Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1306/2013 af 17. december 2013

Jf. § 12 i lbk. nr. 114 af 6. februar 2020 om Landdistriktsfonden og § 289a i straffeloven, jf. lovbek. nr. 977 af 17. september 2019

Jf. artikel 4, stk. 1, i Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 640/2014 af 11. marts 2014

Jf. artikel 4, stk. 2, i Kommissionens delegerede forordning (EU) nr. 640/2014 af 11. marts 2014

Jf. lov nr. 502 af 23. maj 2018 om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesloven) og Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 (Databeskyttelsesforordningen)

Artikel 15, i Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 (Databeskyttelsesforordningen)

Artikel 16 og 17, i Europa-Parlamentets og Rådets Forordning (EU) 2016/679 af 27. april 2016 (Databeskyttelsesforordningen)

Jf. § 5, i lov nr. 502 af 23. maj 2018 om supplerende bestemmelser til forordning om beskyttelse af fysiske personer i forbindelse med behandling af personoplysninger og om fri udveksling af sådanne oplysninger (databeskyttelsesloven)

Jf. § 5, stk. 1, i lbk. nr. 114 af 6. februar 2020 om Landdistriktsfonden